

TÜRI VALLA 2024. AASTA EELARVE SELETUSKIRI

Sisukord

Vallavanema pöördumine.....	6
1. Ülevaade.....	7
1.1. Majanduslik ülevaade, prognoosid	7
1.2. Eelarve lühiülevaade, koostamine, sisu	7
1.3. Eelarve osad.....	9
2. Põhitegevuse tulud	10
2.1. Maksutulud	10
2.1.1. Üksikisiku tulumaks (edaspidi <i>FIT</i>)	11
2.1.2. Maamaks	11
2.2. Kaupade ja teenuste müük	12
2.2.1. Riigilõiv.....	12
2.2.2. Tulud haridusalasest tegevusest	13
2.2.3. Tulud kultuuri- ja kunstialasest tegevusest	15
2.2.4. Tulud spordi- ja puhkealasest tegevusest	15
2.2.5. Tulud sotsiaalalasest tegevusest	16
2.2.6. Elamu- ja kommunaaltegevuse tulud	16
2.2.7. Tulud üldvalitsemisest.....	16
2.2.8. Laekumised transpordi- ja sidealasest majandustegevusest.....	16
2.2.9. Üür ja rent.....	16
2.3. Saadud tegevustoetused	17
2.3.1. Kohaliku omavalitsuse toetusfond	17
2.3.2. Kohaliku omavalitsuse tasandusfond	18
2.4. Muud saadud toetused tegevuskuludeks.....	18
2.5. Muud tegevustulud	18
3. PÕHITEGEVUSE KULUD.....	19
4. PÕHITEGEVUSE KULUD TEGEVUSALADE JÄRGI.....	19
4.1. Üldised valitsussektori teenused	19
4.1.1 Türi Vallavolikogu (01111)	19
4.1.2 Türi Vallavalitsus (01112)	20
4.1.3 Türi Vallavalitsuse reservfond (01114)	20
4.1.4 Muud üldised teenused (01330).....	20
4.1.5 Muud üldised valitsussektori teenused (01600).....	20
4.1.6 Üldiseloomuga ülekanded valitsussektoris (01800)	20
4.2. Avalik kord ja julgeolek	21

4.2.1 Päästeteenused (03200).....	21
4.2.2 Muu avalik kord ja julgeolek (03600)	21
4.3. Majandus	21
4.3.1 Üldine töajõupoliitika (04120)	22
4.3.2 Põllumajandus (04210)	22
4.3.3 Maanteedtransport (04510)	22
4.3.4 Ühistranspordi korraldus (04512)	22
4.3.5 Turism (04730)	22
4.3.6 Üldmajanduslikud arendusprojektid (04740)	22
4.3.7 Muu majandus (04900)	22
4.4. Keskkonnakaitse	22
4.4.1 Jäätmekäitlus (05100)	23
4.4.2 Avalike alade puhastus (05101)	23
4.4.3 Heitveekäitlus (05200)	23
4.4.4 Bioloogilise mitmekesisuse ja maastiku kaitse (05400)	23
4.5. Elamu- ja kommunaalmajandus	23
4.5.1 Elamumajanduse arendamine (06100)	23
4.5.2 Veevarustus (06300)	24
4.5.3 Tänavavalgustus (06400)	24
4.5.4 Muud elamu- ja kommunaalmajanduse tegevus (06605)	24
4.6. Tervishoid	24
4.6.1 Üldmeditsiiniteenused (07210)	24
4.7. Vabaaeg, kultuur ja religioon	25
4.7.1 Sporditegevus (08102)	25
4.7.2 Noorsootöö ja noortekeskused (08107)	25
4.7.3 Vaba aja tegevused (08109)	26
4.7.4 Raamatukogud (08201)	26
4.7.5 Rahvakultuur (08202)	26
4.7.6 Muuseumid (08203)	27
4.7.7 Muinsuskaitse (08207)	27
4.7.8 Ringhäälingu- ja kirjastamisteenused (08300)	27
4.7.9 Muu vabaaeg, kultuur, sport (08600)	27
4.8. Haridus	27
4.8.1 Alusharidus (09110)	28
<i>Osalus teiste omavalitsuste lasteaegade kuludes (0911001)</i>	<i>28</i>

<i>Retla – Kabala Kool, lasteaed (0911002)</i>	29
<i>Käru Põhikool, lasteaed (0911003)</i>	29
<i>Väätsa Lasteaed Paikäpp (0911005)</i>	29
<i>Türi Lasteaed (0911009)</i>	29
4.8.2 Põhi- ja üldkeskharidus (09212).....	29
<i>Osalus teiste omavalitsuste põhi- ja üldkeskhariduse kuludes (0921201)</i>	29
<i>Laupa Põhikool (0921202)</i>	30
<i>Retla – Kabala Kool (0921203)</i>	30
<i>Türi Põhikool (0921204)</i>	30
<i>Türi Kevade Kool (0921205)</i>	30
<i>Käru Põhikool (0921206)</i>	30
<i>Väätsa Põhikool (0921207)</i>	30
4.8.3 Türi Ühisgümnaasium (0921208)	30
4.8.4 Üldkeskhariduse õpetajate tööjõukulud (09213)	30
Osalemine huvihariduse kuludes (0951001).....	30
Türi Muusikakool (0951002).....	30
Koolitransport (09600)	31
4.8.7 Koolitoit (09601)	31
4.8.8 Öömaja (09602).....	31
4.8.9 Muu haridus (09800)	31
4.9. Sotsiaalne kaitse	31
4.9.1 Puudega inimese erihoolekandeteenus (10120)	32
<i>Türi Päevakeskus (1012001)</i>	32
4.9.2 Muu puuetega inimeste sotsiaalne kaitse (10121).....	32
4.9.3 Väljaspool kodu osutav üldhooldusteenus (10200).....	32
<i>Väätsa eakate kodu (1020002)</i>	32
<i>Osalemine sotsiaalhoolekandeesutustes (1020003)</i>	33
4.9.4 Eakate koduhooldus (10201)	33
4.9.5 Asendus- ja järelhooldus (10400).....	33
4.9.6 Muu perekondade ja laste sotsiaalne kaitse (10402)	33
4.9.7 Lapse tugiisikuteenus (10402).....	33
4.9.8 Eluasemeteenused sotsiaalsetele riskirühmadele (10600).....	33
4.9.9 Riiklik toimetulekutoetus (10701).....	33
4.9.10 Muu sotsiaalsete riskirühmade kaitse (10702)	33
4.9.11 Muu sotsiaalne kaitse (10900).....	34

5.	INVESTEERIMISTEGEVUS	35
5.1.	Investeeringustegevuse tulud	35
5.2.	Investeeringustegevuse kulud.....	35
6.	FINANTSEERIMISTEGEVUS.....	36
6.1.	Finantseerimise tulud.....	36
6.2.	Finantseerimise kulud.....	36
7.	LIKVIIDSETE VARADE MUUTUS	37
8.	FINANTSNÄITAJAD	37
8.1.	Põhitegevuse tulem.....	37
8.2.	Eelarve tasakaal	37
8.3.	Netovõlakooormuse arvutused	37
9.	SEOS EELARVESTRAATEEGIAGA	38
10.	Lisad.....	40
	LISA 1 Türi valla kohustiste põhiosa tagasimaksed alates 2024. aastast.....	40
	LISA 2 Türi valla kohustiste intresside maksed alates 2024. aastast	41

Vallavanema pöördumine

Türi valla eelarve koostamisel arvestati eelmiste aastate eelarve täitmisi, asutuste ja partnerite taotlusi ning nendega läbirääkimiste tulemusi. Samuti arvestati riigi suuniseid ja suundumusi.

Eelarvestrateegia näeb ette põhitegevuskulude pidurdumist ning püüdleme selle poole, üldist majanduslikku olukorda arvestades siiski tõusevad meil nii personali- kui majandamiskulud.

Palgasüsteemid vajavad jätkuvalt uuendamist ning ka käesolevas eelarves on arvestatud asutuste ettepanekutega ja valla võimekusega.

Türi valla haridusvõrk nõuab olulist panust eelarvest. Lähtume paindliku, perekonna ning lapse vajadusi arvestava haridusteenuse pakkumisel kodulähedaste koolide olemasolust. Pakume tugispetsialistide abi meie haridusasutustes, panustame huviharidusse ning sporditegevusse.

Eelarves toetame kohalikku omaalgatust, et koostöös seltsidega pakkuda inimestele võimalust huvitegevuseks ja vaba aja veetmiseks, eakate ja noorte ühistevõimeks ning osalemiseks erinevates ettevõtmistes.

Eelarves on arvestatud kaasava eelarve projektidega, mis rahvahääletuse tulemusel 2024. aastal on Kädva külamajale mitmeotstarbelise väliauditooriumi ehitamine ja Retla-Kabala kooli Oisu õppehoone staadioni ja korvpalliplatsi uuendamine.

Toetame jätkuvalt haja-asustuse programmi kaudu abivajavate inimeste investeeringute tegemist ning abistame toimetulekuraskustes inimesi kodude tuleohutuks muutmisel.

Türi valla 2024. aasta eelarve on koostatud säästlikult, et oleks võimalik vähendada valla netovõlakkoormust, piirata põhitegevuse kulude tõusu ja on tasakaalus. Paratamatult on finantsvahendeid piiratult ning kõiki soovitud teha ei saa, mistõttu on iga väljaminek millegi arvelt.

1. Ülevaade

1.1. Majanduslik ülevaade, prognoosid

Türi vald on üks kolmest omavalitsusest Järvamaal, asudes maakonna edelaosas. Kahe ühinemise järgselt moodustavad Türi valla: Türi linn, Oisu, Kabala, Türi, Kärü ja Väätsa piirkonnad koos oma traditsioonide, tegusate inimeste ning aktiivsete kogukondadega.

Türi valda ümbritsevad Kehtna ja Rapla vallad (Raplamaa), Põhja-Pärnumaa vald (Pärnumaa), Põhja-Sakala vald (Viljandimaa), Kose vald (Harjumaa) ning Järva vald ja Paide linn (Järvamaa).

Valda läbivad mitu suurt maanteed (Pärnu – Rakvere - Sõmeru, Tallinna – Rapla – Türi - Viljandi, Tallinna – Imavere - Viljandi) ning Tallinna – Viljandi raudtee. Vallas on viis raudteejaama – Türi linnas, Kärü alevikus, Taikse külas, Kärevere külas ja Ollepal külas. Türi valda läbib üleeuroopalise jalgrattateede võrgustikku kuuluv jalgrattatee nr 2 (Pärnu – Tallinna sadam) ning *Greenway* turismitee.

Türi valla pindala on 1008,72 ruutkilomeetrit. Türi vallas on 1 linn, 4 alevikku ja 53 küla, kus elas 01.01.2023 seisuga 10 660 elanikku ning 01.01.2024 seisuga 10 562 elanikku. Aastaga on elanike arv vähenenud 98 inimese võrra.

Joonis 1 Maksumaksjate arv Türi vallas 2018 – 2023 (allikas regionaal- ja põllumajandusministeerium)

Maksumaksjate arv 2023. aasta jaanuarikuu seisuga oli 5936 inimest ja sama aasta novembris seisuga 5768 inimest. 2023. aasta keskmine maksumaksjate arv on 5345 inimest ja 2022. aasta keskmine maksumaksjate 5174 inimest.

1.2. Eelarve lühiülevaade, koostamine, sisu

2024. aasta eelarve põhitegevustulud on 22 629 064 miljonit eurot ja põhitegevuskulud 21 094 479 miljonit eurot.

Põhitegevuse tuludest moodustavad maksutulud kokku 57,96%, saadavad toetused 31,71%, tulud kaupade ning teenuste müügist 10,18% ja muud tulud 0,16%. Füüsilise isiku tulumaksust laekuvad summad on eelarvesse kavandatud võrreldes 2023. aasta eeldatava eelarve täitmisega +14,98% ehk +1,64 miljonit eurot. Tulumaksulaekumise eelarve on kokku 12,57 miljonit eurot, mis moodustab 55,53% valla põhitegevuse tuludest.

Põhitegevuse kulude kavandatud suurus on 21,09 miljonit eurot ja põhitegevuse kulud kasvavad võrreldes 2023. aasta eelarvega 4,53%.

Põhitegevuse kuludest on 10,7% antavad toetused ja 89,2% majandamiskulud. Türi vald annab 2024. aastal erinevaid toetusi spordi-, kultuuri-, sotsiaal- ning haridusvaldkonnas 2,27 miljoni euro eest. Tegevuskuludeks (personali- ja majandamiskulud) planeeritakse kokku 18,82 miljonit eurot.

Põhitegevuse tulemi suuruseks on 1 534 585 eurot (põhitegevuse tuludest on maha võetud põhitegevuse kulud).

Türi valla 2024. aasta eelarve eelnõu ja seletuskiri on koostatud juhindudes [kohaliku omavalitsuse korralduse seadusest](#) (edaspidi *KOKS*), [kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadusest](#) (edaspidi *KOFS*), Türi valla finantsjuhtimise korra , [Türi valla arengukavast ja eelarvestrateegiast](#) ja [avaliku sektori finantsarvestuse ja -aruandluse juhendist](#) (edaspidi *üldeeskiri*).

2024. aasta eelarve koostamise ettevalmistused algasid 23. mai 2023. aasta korralduse nr 162 „Türi valla 2024. aasta eelarve koostamise ajakava ja tingimused“ välja andmisega. Türi valla 2024. aasta eelarve eelnõu ja seletuskiri on koostöös Türi valla asutuste, struktuuriüksuste ning vallavalitsuse liikmetega koostanud vallavalitsuse rahandusosakond.

Türi valla asutuste juhid ja alaeelarvete eest vastutajad sisestasid 1. septembriks 2023. aasta tegevusalade kaupa eelarve esialgse sisendi eelarve infosüsteemi VeeRa. Vallavalitsuse rahandusosakond koostas koondi ja toimusid läbirääkimised alaeelarvete eest vastutajate ja Türi valla asutuste juhtidega, et vaadata üle arenguvajadustest lähtuvad muudatused. Peale eelarve sisendite korrigeerimist toimus veel kohtumisi Türi valla asutuste juhtidega.

30. novembril 2023. aastal esitas Türi Vallavalitsus heaks kiidetud eelarve eelnõu volikogule. 29. detsember 2023 lõpetas Türi Volikogu eelarve esimese lugemise ja suunas eelarve teisele lugemisele. Eelarve muudatusettepanekute esitamise tähtaeg oli 16. jaanuar 2024. aasta. Türi Vallavalitsus tegi mitmeid muudatusettepanekuid, need on fikseeritud muudatusettepanekutena ja esitatud volikogule hääletamiseks. Muudatusettepanekutes on nii tulude, kulude ja investeeringute muudatusi ja finantseeringute vajaduse muudatusi. Vallavalitsus oli sunnitud tegema ettepanekuid kärbeteks kõikides valdkondades, kuna likviidsed vahendid on otsakorral ja ei ole võimalik täita kõiki kohustusi.

Seletuskirjas on toodud võrdlustabelites 2021. aasta eelarve, 2021. aasta eelarve täitmine, 2022. aasta eelarve, 2022. aasta eelarve täitmine, 2023. aasta eelarve, 2023. aasta eelarve täitmine ja 2024. aasta planeeritav eelarve.

Vallaeelarve on eelarveaasta põhitegevuse tulude, põhitegevuse kulude, investeerimistegevuse, finantseerimistegevuse ja likviidsete varade muutuste plaan koos täiendavate nõuete, volituste ja informatsiooniga, mis on aluseks vastava aasta tegevuste finantseerimiseks.

Eelarve väljendab valla tegelikku olukorda, võimalusi ja valikuid. Eelarvega määratakse kulude summad valdkondade kaupa (sh kulu liikidele) ja prognoositakse tulud nende katteks. Kohaliku omavalitsuse üksuse eelarve peab olema formaalselt tasakaalus ehk kõikidele eelarves kavandatud väljaminekutele peab olemas olema kate.

Põhitegevuse tulud on maksutulud, tulud kaupade ja teenuste müügist, põhitegevuseks saadavad toetused (sh tasandus- ja toetusfond) ja muud regulaarsed tulud, mis laekuvad korrapäraselt ja stabiilselt.

Põhitegevuse kulud on tööjõukulud, majandamiskulud (nt küte, elekter, vesi, administreerimiskulud) ja antavad toetused. Tegemist on korrapärase väljaminekutega. Eelarves on eraldi põhitegevuse kuluna planeeritud ka reservfond ettenägematute väljaminekute tegemiseks, millest vallavalitsus eraldab vahendeid sihtotstarbeliselt.

Investeermistegevus koosneb tuludest ja kuludest. Tuludeks on vara müük, finantstulud ning investeerimiseks saadud toetused ja kuludeks investeeringud, sh teede ehitus ja rekonstrueerimine.

Eelarve on koostatud üheks eelarveaastaks. Eelarveaasta algab 01. jaanuaril ja lõpeb 31. detsembril, kui eelarve ei ole 1. jaanuariks vastu võetud, võib kulutusi teha 1/12 osas lõppenud aastaks ette nähtud kulutustest. Eelarve tuleb vastu võtta hiljemalt kolme kuu jooksul alates eelarveaasta algusest. Eelarve võtab volikogu vastu määrusega ja eelarve jõustub eelarveaasta algusest, peale volikogu määruse vastuvõtmist. Eelarve eelnõu, vastuvõetud eelarve, eelarve muudatused ja lisaeelarved avalikustatakse vastavalt eelarve koostamise aluseks olevale seadusandlusele.

Eelarve sisaldab kõiki tulusid ja kulusid ning on koostatud brutomeetodil kalendriaastaga ühtiva eelarveaasta kohta. Üldreeglina ei ole tulu- ja kuluartiklid üksteisest sõltuvuses, st et eelarve tulude puhul ei ole kindlaks määratud sihtotstarbelist kulutamist ehk tulud tervikuna on mõeldud finantseerimaks kulusid tervikuna. Erandina on siiski teatud tulude osas ette nähtud sihtotstarbeline kasutamine ja see on eelarve planeerimisel aluseks võetud.

Vallavolikogus läbib eelarve eelnõu vähemalt kaks lugemist ning vajadusel tehakse selle käigus parandus- ja muudatusettepanekuid. Eelarve eelnõu muutmise ettepanekule lisab selle algataja põhjendused ja arvestused kavandatavate muudatustega kaasnevate väljaminekute ja nende katteallikate kohta. Kõik muudatusettepanekud vaatab läbi vallavalitsus ja lisab oma seisukoha.

Eelarve täitmisel ja elluviimisel osalevad kõik Türi valla asutused ja ka mitmed era- ja kolmanda sektori organisatsioonid, kellele on valla poolt antud ülesandeid ja kellele eraldatakse nende ülesannete täitmiseks eelarvest vahendeid.

Eelarve täitmise kontroll on vallavolikogu revisjonikomisjoni, vallavalitsuse, hallatavate asutuste juhtide, Rahandusministeeriumi ja Riigikontrolli ülesanne. Vallavalitsus vastutab selle eest, et oleks rakendatud tõhus finantsjuhtimise ja kontrollisüsteem, mis peab aitama raha parimal viisil kasutada. Peale eelarveaasta lõppu koostab vallavalitsus majandusaasta aruande, sh eelarve täitmise aruande, mida auditeerib sõltumatu audiitor ning seejärel kinnitab vallavolikogu auditeeritud aruande.

1.3. Eelarve osad

Eelarve osad on vastavuses kohaliku omavalitsuse finantsjuhtimise seaduse (KOFS) sätetega. Eelarve koosneb viiest osast:

- põhitegevuse tulud;
- põhitegevuse kulud;
- investeermistegevus
 - investeermistegevuse tulud;

- investeerimistegevuse kulud;
- finantseerimistegevus;
 - finantseerimistegevuse tulu;
 - finantseerimistegevuse kulu;
- likviidsete varade muutus.

Eelarve osad kajastatakse üldeeskirja järgi, milles tegevusala kood kajastab täidetavaid põhifunktsioone. Eelarve täitmisel ja raamatupidamises on kasutusel lisaks veel dimensioone (kontokombinatsioone), mida eelarve tasemel kajastatakse koondsummana. Eelarveinfosüsteemis VeeRa on eelarve täitmine tegevusala ja tulu- ning kululiigi detailsuses kättesaadav igapäevaselt.

2. Põhitegevuse tulud

Põhitegevuse tulude eelarveosas jaotatakse tulud majandusliku sisu järgi järgmisteks liikideks:

- maksutulud;
- tulud kaupade ja teenuste müügist;
- saadavad toetused tegevuskuludeks;
- muud tulud.

Kohaliku omavalitsuse üksuse eelarve on iseseisev ehk kohalik omavalitsus otsustab ise eelarve koostamise üle. Peamisteks eelarve tuludeks on Türi vallas füüsilise isiku tulumaks, maamaks ja toetused riigieelarvest.

Tabel 1 Põhitegevustulude võrdlus

Põhitegevus- tulud	2021 eelarve	2021 täitmine	2022 eelarve	2022 täitmine	2023 eelarve	2023 täitmine	2024 eelarve
Maksutulud	9 141 759,00	9 640 804,00	10 432 755,00	10 588 977,72	11 512 948,00	11 455 985,66	13 116 237,00
Tulud kaupade ja teenuste müügist	1 879 179,00	1 972 421,00	2 073 022,00	2 056 628,93	2 063 310,00	2 315 751,34	2 302 604,00
Saadud toetused	6 769 536,00	6 212 300,00	7 150 799,00	6 949 862,33	8 025 112,00	7 957 187,52	7 175 123,00
Muud tegevustulud	53 186,00	68 116,00	31 831,00	141 329,58	47 500,00	55 967,33	35 100,00
TULUD KOKKU	17 843 660,00	17 893 641,00	19 688 407,00	19 736 798,56	21 648 870,00	21 784 891,85	22 629 064,00

2.1. Maksutulud

Maks on seadusega või seaduse alusel valla- või linnavolikogu määrusega riigi- või kohaliku omavalitsuse avalik-õiguslike ülesannete täitmiseks kogutav rahaline kohustus. Maksude kehtestamise peamine eesmärk on riigi, linna või valla ülesannete täitmiseks vajaliku raha saamine. Maksu näol on alati tegemist rahalise kohustusega ning sellel puudub otsene vastutasu maksumaksja jaoks.

Maksud jagunevad riiklikeks ja kohalikeks maksudeks, kuid eelarve struktuuris eraldi vastavat liigendust ei kasutata. Riiklikud maksud on füüsilise isiku tulumaks (edaspidi *FIT*) ja maamaks ning kohalikud maksud. Türi vallas ei ole kehtestatud ühtegi kohalikku maksu. Maksude üldist laekumist reguleerib maksukorralduse seadus.

2.1.1. Üksikisiku tulumaks (edaspidi *FIT*)

FIT laekumist reguleerivad tulumaksuseadus ja FIT kohalikele omavalitsustele eraldamise kord. FIT laekumist mõjutab vallas maksumaksjate arv, brutosissetulek ja riigi poolt igal aastal omavalitsustele kehtestatav tulumaksu laekumise määr.

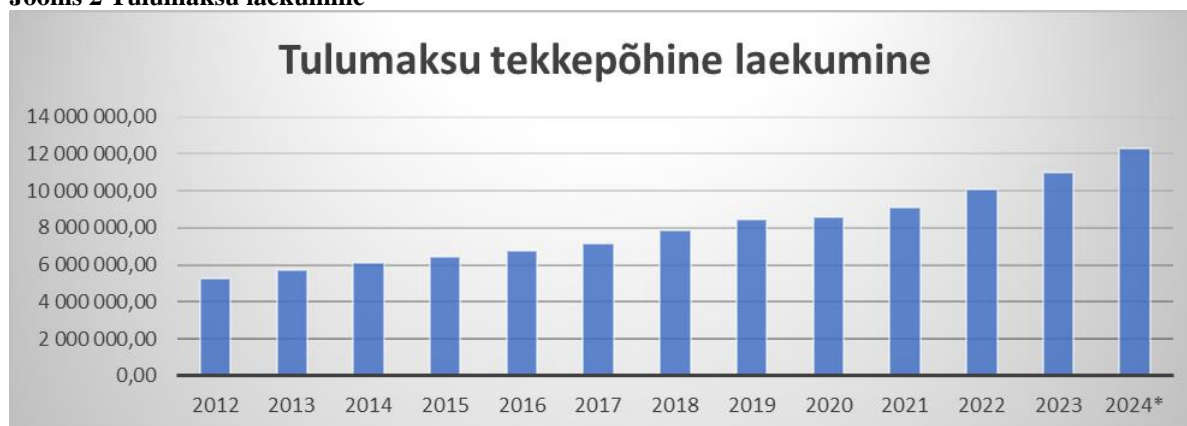
Valla maksumaksja on kodanik, kes on registreeritud valla elanike registrisse. Maksumaksja elukohana kalendriaastal käsitletakse maksuhalduri (Maksu- ja Tolliameti) peetavasse maksukohuslase registrisse sama kalendriaasta 1. jaanuari seisuga kantud elukohta.

Füüsilise isiku maksustatavast tulust laekus kohalikule omavalitsusele alates 2021. aastast 11,96%. Alates 2024. aastal muudetakse kohalike omavalitsuste tulumaksu laekumisi selliselt, et riiklikelt pensionidelt, mida varem omavalitsusele ei laekunud, hakkab nüüd laekuma 2,5%, samas vähendatakse tulumaksu laekumist muudelt tuludelt 11,89% peale.

Tabel 2 FIT tekkepõhine võrdlus

aasta	FIT	kasv %
2020	8 574 105,00	0,00
2021	9 112 250,00	6,28
2022	10 059 622,00	10,40
2023	10 929 400,00	8,65
2024 ¹	12 566 237,00	14,98

Joonis 2 Tulumaksu laekumine

2.1.2. Maamaks

Maamaks on riiklik maks, mille maksuhaldur on Maksu- ja Tolliamet. Maamaks arvutatakse kohalikust omavalitsusest saadavate andmete põhjal ning laekunud maamaks kantakse maa asukoha kohalikule omavalitsusüksusele üle vähemalt 1 kord kuus.

Maamaksu maksab maa omanik. Maa koormamisel hoonestusõiguse või kasutusvaldusega maksab maamaksu hoonestaja või kasutusvaldaja. Jätkuvalt riigi omandis oleva maa eest maksab maamaksu riik. Munitsipaalomandis oleva maa eest maamaksu ei maksta.

Maamaks arvutatakse maa maksustamishinna ja kohaliku omavalitsuse määratava maamaksu määra alusel.

Maa maksustamishind arvutatakse maa korralise hindamise tulemuste alusel. Viimane maa korraline hindamine toimus 2022. aastal ja tulemused võetakse kasutusele alates 1. jaanuarist

¹ Prognoositud füüsilise isiku tulumaksu laekumine

2024. Uued maamaksu määrad kehtestati 29. juuni 2023. aastal Türi Vallavolikogu määrusega nr 8 „Maamaksumäärad Türi vallas“, mis jõustub 01. jaanuarist 2024. aastal. Lisaks on seadusega maamaksu tõusule seatud kasvupiirang, ehk maamaks ei suurene rohkem kui 10% aastas isegi kui uue maksustamise hind on suurem.

2024. aasta eelarve planeerimise aluseks on Türi Vallavolikogu 29. juuni 2023. aasta määrusega nr 8 „Maamaksumäärad Türi vallas“ järgmised maamaksumäärad (kehtivad alates 01. jaanuar 2024. aasta):

- elumaa ja maatulundusmaa õuema kōlviku maamaksumäär on 0,5% kehtivast maa maksustamishinnast aastas;
- maatulundusmaa maamaksumäär on 0,5% kehtivast maa maksustamishinnast aastas;
- muu sihtotstarbega maa maamaksumäär on 1,0% kehtivast maa maksustamishinnast aastas.

Tabel 3 Maamaksu laekumise võrdlus

aasta	maamaks	kasv %
2020	524 523,00	0,00
2021	536 494,00	2,28
2022	529 355,00	-1,33
2023	526 585,00	-0,52
2024 ²	550 000,00	4,45

2.2. Kaupade ja teenuste müük

Türi valla asutuste kaupade ja teenuste müügist kavandatakse tulusid 2 302 604 eurot, milles kajastatakse kõikide hallatavate asutuste ning vallavalitsuse kui ametiasutuse omatulud – riigilõiv, tulud alusharidusteenuse, üldharidusteenuse ja huvikooliteenuse eest teistelt omavalitsustelt, huvikooliteenuse (muusikakool) lastevanemate tasu, lasteaedade toiduraha ja osalustasu summad, mida tasuvad lapsevanemad, hallatavate asutuste töötajate toitlustamine. Siin kajastuvad valla üüritulud (nii munitsipaal- kui ka sotsiaalkorterid), hooldekodu kohatasud, tulud kultuuri, spordi- ja kunstialasest tegevusest ning sotsiaalprojekti teenuste tulud.

2.2.1. Riigilõiv

2024. aasta eelarvesse on planeeritud riigilõivu tuluna 12 000 eurot.

Riigilõiv on riigilõivu seadusega kehtestatud määras tasumisele kuuluv summa juriidiliste toimingute tegemise, avalduste läbivaatamise ja dokumentide väljastamise eest. Riigilõivu võtja on riigi- või kohaliku omavalitsuse üksuse asutus või valla- või linnasekretär, kes seaduse kohaselt on kohustatud toimingu tegema.

Kohaliku omavalitsuse üksuse asutuse ja vallasekretäri toimingu eest tasutav riigilõiv laekub eelarvesse.

Tabel 4 Riigilõivu laekumise võrdlus

	2021 eelarve	2021 täitmine	2022 eelarve	2022 täitmine	2023 eelarve	2023 täitmine	2024 eelarve
Riigilõiv	11 000,00	11 892,04	12 000,00	12 546,00	12 000,00	10 395,00	12 000,00
KOKKU	11 000,00	11 892,04	12 000,00	12 546,00	12 000,00	10 395,00	12 000,00

² Prognoositud maamaksu laekumine

Eelarvesse laekub riigilõiv ehitusseadustiku alusel ning ühistranspordiseaduse alusel tehtavate toimingute, vallasekretäri tõestamistoimingute eest (riigilõivu seaduse [peatükk 16](#)).

2.2.2. Tulud haridusalasest tegevusest

Haridusasutuste majandustegevusest prognoositakse eelarvesse 2024. aastal tulusid 768 350 eurot.

Tabel 5 Haridusalase majandustegevuse omatulu võrdlus

	2021 eelarve	2021 täitmine	2022 eelarve	2022 täitmine	2023 eelarve	2023 täitmine	2024 eelarve
Türi Vallavalitsus	265 000,00	289 870,00	300 000,00	297 310,00	299 710,00	293 246,00	286 000,00
Väätsa Lasteaed Paikäpp	31 433,00	29 118,57	46 414,00	36 459,53	40 234,00	41 866,63	46 354,00
Türi Lasteaed	176 842,86	154 478,29	206 742,00	187 989,45	227 873,00	227 380,89	266 184,00
Türi Muusikakool	28 620,00	30 190,90	29 096,00	31 136,25	31 090,00	31 692,15	31 435,00
Türi Kevade Kool	1 228,88	1 709,59	1 000,00	1 812,31	2 650,00	3 132,85	4 515,00
Türi Noortekeskus	0,00	262,50	7 500,00	40,00	0,00	20,00	0,00
Laupa Põhikool	7 554,34	7 681,34	9 880,00	11 038,81	9 162,00	9 103,74	7 500,00
Türi Põhikool	27 586,66	27 824,88	26 630,00	19 530,64	28 822,00	24 242,29	21 000,00
Türi Ühisgümnaasium	30 017,63	32 410,72	26 614,00	28 491,33	24 929,00	27 189,34	23 100,00
Käru Põhikool	13 435,00	12 626,37	14 772,00	13 099,45	19 725,00	22 217,69	28 500,00
Väätsa Põhikool	4 383,66	5 073,30	3 121,00	5 422,63	11 484,00	9 829,29	4 183,00
Retla-Kabala Kool	29 774,32	30 705,00	38 180,00	37 290,27	42 627,00	48 875,97	49 579,00
KOKKU	615 876,35	621 951,46	709 949,00	669 620,67	738 306,00	738 796,84	768 350,00

Tasu koolitusteenuse osutamise eest

Tasu koolitusteenuse osutamisest laekub teistelt omavalitsustelt, kelle lapsed õpivad Türi valla üldhariduskoolides või käivad Türi valla koolieelsetes lasteasutustes. Vabariigi Valitsuse kohaselt on kooli õppekoha tegevuskulu piirmäär ühe kuu kohta 2024. aastal 102 eurot (2023. aastal oli 99 eurot, 2022. aastal oli see 96 eurot, 2021. aastal 94 eurot). Laste arvud võetakse igakuiselt 10. kuupäeva seisuga ning esitatakse vastavale omavalitsusele arved.

Türi vallas õppis 10. novembri 2023. aasta seisuga 103 teiste valdade õpilast.

Tabel 6 Teiste omavalitsuste lapsed Türi valla haridusasutustes

Asutus	õpilasi/lapsi
Türi Lasteaed	10
Laupa Põhikool	3
Türi Põhikool	8
Retla-Kabala Kool	7
Türi Ühisgümnaasium	30
Türi Kevade Kool	4
Käru Põhikool	6
Väätsa Lasteaed Paikäpp	11
Väätsa Põhikool	24
KOKKU	103

Osalemine muusikakooli kulude katmisel

Vastavalt Türi Vallavolikogu 28. juuni 2018. aasta [määrusele nr 31](#) on õppetasu Türi Muusikakoolis alates 1. septembrist 2018 eelkoolis ja vaba õppekavaga osakonnas 21 eurot ning põhikooli pilliõpetus- ja üldosakonnas 25 eurot kuus. Õppetasu suurus täiskasvanute

osakonnas on 65 eurot kuus. Kui perest käib muusikakoolis samaaegselt rohkem kui üks laps, siis esimese lapse eest tasutakse 100% õppetasust, teise lapse eest 75% ja kolmas ning iga järgmine laps saab õppida õppetasuta.

Koolil on õigus lapsevanem õppetasust vabastada, kui Türi valla (keda lepingu sõlmimisel esindab kool) ja Eesti Kultuurkapitali vahel sõlmitud sihtfinantseerimise lepingu ning lepingus sätestatud tingimuste alusel on Türi valla eelarvesse eraldatud andekate õpilaste toetuseks raha, mida saab kasutada õppekulu osaliseks katmiseks. Kool esitab igas kvartalis kultuurkapitalile projekti, millega taotleb andekate õpilaste osaliseks õppetasust vabastamiseks rahalisi vahendeid. Siiani on olnud maksimaalseks summaks 160 eurot ühe koolikuu kohta.

Osalemine lasteaedade tegevuskulude katmisel

[Koolieelse lasteasutuse seaduse § 27 lõike 6](#) alusel osalevad lasteasutuse eelarvest kaetavate majanduskulu, personalikulu ja õppevahendite kulu katmises täies ulatuses teised vallad ja linnad proportsionaalselt nende haldusterritooriumil elavate selles lasteasutuses käivate laste arvuga.

Vallavalitsus kinnitab igaks eelarveaastaks lasteasutuse majandamiskulu, personalikulu ning õppevahendite kulu arvestusliku maksumuse ühe lapse kohta.

Türi valla koolieelsete lasteasutuste tegevuskulu maksumus on kehtestatud 2024. aasta eelarve eelnõu alusel Türi Vallavalitsus 19. detsember 2023. aasta korraldusega nr 406 – Türi Lasteaias 420 eurot ja Türi Lasteaia tasandusrühmas 1 031 eurot, Väätsa Lasteaias Paikäpp 587 eurot ja Retla-Kabala Kooli lasteaia osas 569 eurot ning Käru Põhikooli lasteaia osas 524 eurot kuus.

Koolieelsete lasteasutuste osalustasu

Lasteasutuste rahastamine toimub riigieelarvest ja vallaeelarvest, vanemate kaetavast osast ja annetustest.

Lasteasutuste majandamiskulu, personalikulu ning õppevahendite kulu kaetakse vallaeelarve vahenditest ning vallavolikogu otsusel osaliselt vanemate poolt. Vanemate kaetav osa ühe lapse kohta ei või ületada 20% Vabariigi Valitsuse kehtestatud palga alammäärast (koolieelse lasteasutuse seaduse [§ 27 lõike 3](#)). Vastavalt sellele võiks osalustasu 2024. aastal olla 164 eurot (miinimumpalk 2024. aastal 820 eurot).

Vastavalt Türi Vallavolikogu 29. märtsi 2018. aasta määrusele nr 17 on osalustasu määr 5% ja alates 1. jaanuarist 2024. aasta Türi valla koolieelsete lasteasutuste lapsevanemale 41 eurot.

Ülevaate lapsevanema osalusest saab alljärgnevast tabelist.

Tabel 7 Tabel 7 Lasteaia osalustasu võrdlus

Aasta	Miinimumpalk	osalustasu Türi vallas	% miinimumpalgast	Lubatud %	summa
2020	584	29,20	5	20	116,8
2021	584	29,20	5	20	116,8
2022	654	32,70	5	20	130,8
2023	725	36,25	5	20	145,0
2024	820	41,00	5	20	164,0

Vastavalt volikogu kehtestatud määradele on arvestatud välja lasteaedades osalustasud. Arvestatud on ka sellega, et lapsevanem on osalustasust vabastatud ühe kuu aastas, kui laps ei

kasuta lasteaiateenust. Samuti on arvestatud sellega, et kui perest käib lasteaias rohkem lapsi, siis ühe lapse eest osalustasu 100%, teise lapse eest 75% ja kolmanda ning järgnevate eest osalustasu ei maksta.

Tabel 8 Kohatasu arvestuse võrdlus koolieelsetes lasteasutustes

	2021 eelarve	2021 täitmine	2022 eelarve	2022 täitmine	2023 eelarve	2023 täitmine	2024 eelarve
Türi Vallavalitsus	118 000,00	116 932,00	142 000,00	143 281,00	170 000,00	161 247,00	170 000,00
Väätsa Lasteaed Paikäpp	20 090,00	18 494,55	30 394,00	22 768,19	24 025,00	22 982,84	28 864,00
Türi Lasteaed	106 054,00	90 910,55	125 884,00	116 006,44	139 129,00	120 184,79	154 428,00
Käru Põhikool	6 106,00	5 829,05	5 943,00	6 695,61	9 564,00	8 183,57	12 000,00
Retla-Kabala Kool	11 932,00	14 941,08	18 614,00	18 803,14	19 000,00	19 131,26	24 579,00
KOKKU	262 182,00	247 107,23	322 835,00	307 554,38	361 718,00	331 729,46	389 871,00

Tasu tootlustamiskuludeks

Tasu arvestatakse lastevanematelt, kelle lapsed käivad Türi valla koolieelsetes lasteasutustes ning lastevanematelt, kelle lapsed õpivad üldhariduskoolis ning osalevad pikapäevarühma töös. Samuti arvestatakse tasu tootlustamiskuludeks valla töötajatelt, kes lasteaias/koolis lõunat söövad. [Koolieelse lasteasutuse seaduse § 27 lõike 2](#) alusel katab lapse toidukulu lasteasutuses vanem. Lapse toidukulu päevamaksumuse otsustab hoolekogu ja kinnitab juhataja. Tootlustamistasu laekumine lasteasutuste lõikes on toodud alljärgnevas tabelis:

Tabel 9 Tasu võrdlus tootlustusteenuse osutamise eest

	2021 eelarve	2021 täitmine	2022 eelarve	2022 täitmine	2023 eelarve	2023 täitmine	2024 eelarve
Väätsa Lasteaed Paikäpp	11 343,00	10 624,02	16 020,00	13 591,34	16 118,00	16 509,01	17 490,00
Türi Lasteaed	70 133,20	62 912,08	80 231,00	71 280,90	88 233,00	94 149,44	111 756,00
Türi Kevade Kool	1 200,00	1 680,71	1 000,00	1 812,31	2 650,00	3 132,85	3 100,00
Laupa Põhikool	7 458,00	7 585,00	9 880,00	10 792,65	8 555,00	8 392,70	7 500,00
Türi Põhikool	26 000,00	24 851,20	26 630,00	16 040,25	27 122,00	21 148,00	21 000,00
Türi Ühisgümnaasium	9 736,00	13 314,48	8 500,00	10 691,81	9 500,00	11 707,13	7 000,00
Käru Põhikool	7 329,00	6 797,32	8 829,00	6 403,84	9 826,00	13 109,73	16 500,00
Väätsa Põhikool	4 100,00	3 693,64	3 000,00	3 772,21	8 200,00	5 740,71	4 000,00
Retla-Kabala Kool	17 637,00	15 721,10	19 405,00	16 803,75	23 450,00	27 658,10	25 000,00
KOKKU	154 936,20	147 179,55	173 495,00	151 189,06	193 654,00	201 547,67	213 346,00

2.2.3. Tulud kultuuri- ja kunstialasest tegevusest

Eelarvesse planeeritakse 2024. aasta eelarvesse planeeritakse kultuuri- ja kunstialasest tegevusest 39 200 eurot.

Tabel 10 Kultuuri- ja kunstialase omatulu võrdlus

	2021 eelarve	2021 täitmine	2022 eelarve	2022 täitmine	2023 eelarve	2023 täitmine	2024 eelarve
Türi Vallavalitsus	0,00	350,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Türi Raamatukogu	5 800,00	5 658,40	5 500,00	5 096,25	3 400,00	3 582,10	3 400,00
Türi Kultuurikeskus	28 300,00	16 486,41	25 000,00	19 275,09	25 000,00	27 027,57	25 300,00
Türi Noortekeskus	0,00	1 570,50	0,00	6 919,50	9 000,00	11 695,00	9 000,00
Türi Muuseum	1 500,00	1 741,00	1 500,00	2 707,00	1 500,00	2 827,50	1 500,00
KOKKU	35 600,00	25 806,31	32 000,00	33 997,84	38 900,00	45 132,17	39 200,00

2.2.4. Tulud spordi- ja puhkealasest tegevusest

Planeeritakse Türi Kultuurikeskuse Käru struktuuriüksuses ja Türi Noortekeskuses sportimisega seotud tulud 1200 eurot.

Tabel 11 Spordi- ja puhkealase tegevuse omatulu võrdlus

	2021 eelarve	2021 täitmine	2022 eelarve	2022 täitmine	2023 eelarve	2023 täitmine	2024 eelarve
Türi Kultuurikeskus	1 000,00	431,00	500,00	614,00	500,00	889,00	700,00
Türi Noortekeskus	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	280,00	500,00
KOKKU	1 000,00	431,00	500,00	614,00	500,00	1 169,00	1 200,00

2.2.5. Tulud sotsiaalalasest tegevusest

Tulu suuruseks planeeritud Türi valla 2024. aasta eelarves 915 154 eurot, millest Türi Päevakeskuse teenuse osutamise eest 176 909 eurot, Väätsa eakate kodu kohamaksudest 612 460 eurot ja 125 785 projekti „Isikukeskse erihoolekande teenusmudeli (ISTE) rakendamine kohalikus omavalitsuses“ tulud.

Tabel 12 Sotsiaalalase tegevuse omatulu võrdlus

	2021 eelarve	2021 täitmine	2022 eelarve	2022 täitmine	2023 eelarve	2023 täitmine	2024 eelarve
Türi Vallavalitsus	229 564,00	215 420,18	207 931,00	189 116,08	17 672,00	167 363,16	125 785,00
Türi Noortekeskus	0,00	1 100,00	0,00	1 440,00	0,00	0,00	0,00
Väätsa eakate kodu	445 080,00	440 023,06	467 040,00	459 991,60	608 000,00	606 355,52	612 460,00
Türi Päevakeskus	135 576,00	128 762,00	105 420,00	107 613,45	164 801,00	118 544,14	176 909,00
KOKKU	810 220,00	785 305,24	780 391,00	758 161,13	790 473,00	892 262,82	915 154,00

2.2.6. Elamu- ja kommunaaltegevuse tulud

Elamu- ja kommunaaltegevusest laekuva tulu suuruseks prognoositakse Türi valla 2024. aasta eelarves 225 000 eurot.

Tabel 13 Elamu- ja kommunaaltegevuse omatulu võrdlus

	2021 eelarve	2021 täitmine	2022 eelarve	2022 täitmine	2023 eelarve	2023 täitmine	2024 eelarve
Türi Vallavalitsus	0,00	3 037,10	0,00	958,68	1 000,00	0,00	0,00
Türi Kommunaalasutus	0,00	296,76	0,00	296,76	0,00	289,51	0,00
Türi Haldus	150 000,00	189 319,10	233 500,00	235 513,79	225 000,00	257 874,29	230 000,00
KOKKU	150 000,00	192 652,96	233 500,00	236 769,23	226 000,00	258 163,80	230 000,00

Elamu- ja kommunaalteenuste eest kogub tulu hallatav asutus Türi Haldus, kelle hallata on valla sotsiaal- ja munitsipaalmajad ning -korterid: Türi linnas Mehaanika tänav 1 ja 3, Viljandi tänav 30, Tallinna tänav 33, F. J. Wiedemanni tänav 1, Särevere alevikus Mäe tänav 6, Kärü alevikus Viljandi mnt 4, 7 ja 10 ning Väätsa alevikus Põllu tänav 3, 4 ja 6 ning Pikk tänav 1b.

2.2.7. Tulud üldvalitsemisest

Eelarvesse on arvestatud Türi Vallavalitsuse kui ametiasutuse poolt Türi Arengu Sihtasutusele raamatupidamisteenuse osutamise eest laekuvad tulud summas 6 500 eurot.

2.2.8. Laekumised transpordi- ja sidealasest majandustegevusest

Eelarvesse on planeeritud Türi Vallavalitsuse kui ametiasutuse tuluna 10 000 eurot sotsiaaltransporditeenuse osutamise eest.

2.2.9. Üür ja rent

Eelarvesse on planeeritud mitteeluruumidelt üüritulu 2024. aastal 300 200 eurot.

Tabel 14 Üüri- ja renditulude võrdlus

	2021 eelarve	2021 täitmine	2022 eelarve	2022 täitmine	2023 eelarve	2023 täitmine	2024 eelarve
Türi Vallavalitsus	6 124,67	8 317,68	4 000,00	5 254,89	5 020,00	6 155,18	4 000,00
Türi Raamatukogu	0,00	0,00	700,00	646,53	1 410,00	1 011,97	1 200,00
Türi Kultuurikeskus	21 000,00	20 949,47	35 000,00	32 364,15	36 000,00	44 305,03	39 000,00
Türi Kevade Kool	2 000,00	1 040,00	2 060,00	2 360,00	2 200,00	2 200,00	2 100,00
Türi Noortekeskus	3 400,00	1 563,50	3 400,00	5 007,00	2 000,00	9 240,00	7 500,00
Laupa Põhikool	200,00	340,00	200,00	80,00	200,00	100,00	200,00
Türi Põhikool	1 000,00	1 000,00	2 163,00	2 719,31	2 000,00	1 311,46	
Türi Ühisgümnaasium	3 585,00	4 928,48	2 000,00	3 140,13	2 500,00	3 511,91	2 000,00
Väätsa Põhikool	1 516,39	2 583,43	6 378,00	4 049,00	3 330,00	5 479,43	1 000,00
Väätsa eakate kodu	0,00	7,01	0,00			4,78	
Retla-Kabala Kool	314,00	314,00	781,00	1 029,50	200,00	190,00	200,00
Türi Kommunaalasutus	150 000,00	193 645,70	180 000,00	184 228,71	180 000,00	189 928,17	178 000,00
Türi Haldus	50 000,00	52 223,66	40 000,00	60 206,40	50 000,00	65 936,42	62 000,00
Türi Muuseum	3 000,00	4 592,99	5 500,00	5 595,34	3 000,00	5 295,22	3 000,00
TULUD KOKKU	242 140,06	291 505,92	282 182,00	306 680,96	287 860,00	334 669,57	300 200,00

2.3. Saadud tegevustoetused

2.3.1. Kohaliku omavalitsuse toetusfond

Riigieelarve seadusega eraldatakse kohalikele omavalitsustele toetust hariduskuludeks, toimetulekutoetuse maksmiseks, koolilõuna kulu osaliseks katmiseks, sotsiaaltoetuste ja –teenuste osutamise toetuseks, omavalitsuste tulubaasi stabiliseerimiseks ja muudeks toetusteks.

Toetusfondi ühtne eesmärk on tagada kohalikele omavalitsustele piisavad vahendid kohaliku elu üle iseseisvalt seaduste alusel otsustamiseks. Toetusfondi vahendid on määratud konkreetseks otstarbeks. Igal aastal jaotatakse neid vahendeid Vabariigi Valitsuse määrusega „Riigieelarve seaduses kohaliku omavalitsuse üksusele määratud toetusfondi vahendite jaotamise ja kasutamise tingimused ja [kord](#)“.

Tabel 15 Toetusfondi jagunemine

Toetusfondi jaotus	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve
Huvihariduse ja -tegevuse toetus	144 594	127 897	122 214
Raske ja sügava puudega lastele abi osutamise toetus	29 792	25 037	24 947
Koolieelsete lasteasutuste õpetajate tööjõukulude toetus	128 117	128 445	137 119
Kohalike teede hoiu toetus	456 912	428 051	424 518
Matusetoetus	41 411	41 725	0
Asendus- ja järelhooldus	360 176	417 580	0
Pikaajalise hoolduse korralduse toetus	0	376 991	0
Kõrgenenud energiakuludega toimetulemise toetus	0	44 125	0
Gümnaasiumi õpetajate tööjõukuludeks	328 627	324 109	284 607
Põhikooli õpetajate tööjõukuludeks	2 566 006	3 219 719	3 308 985
Õppekirjanduseks	61 343	60 853	58 710
Koolilõunaks	185 675	183 925	177 450
Kultuurirahits	8 874	13 113	12 974
Tõhustatud ja eritoe tegevuskuludeks	225 792	206 712	222 768
Õpetajate, direktorite ja õppealajuhatajate täienduskoolituseks	18 574	18 574	18 574
Direktorite ja õppealajuhatajate tööjõukuludeks	145 446	145 446	145 446
Toimetulekutoetuse maksmise hüvitis	310 301	316 374	270 774
Rahvastikutöingud	1 614	714	694
KOKKU	5 013 254,00	6 079 390,00	5 209 780,00

Toetus üldhariduskoolide pidamiseks antakse õpetajate, direktorite ja õppealajuhatajate tööjõukuludeks ja nende täienduskoolituseks, õppekirjanduseks, koolilõunaks ning tõhustatud- ja eritoe tegevuskuludeks. Toetusfondist hariduskuludeks määratud vahendite jaotamise rahastamismudeli peamine põhimõte seisneb kulupõhiselt minimaalselt vajalike moodustatavate klassidega seotud õpetamiskulude finantseerimise tagamises.

Koolieelsete lasteasutuste õpetajate personalikulude toetust antakse alates 01. septembrist 2017. aastast eesmärgiga motiveerida kohalike omavalitsuste üksusi suurendama õpetajate palka. Toetust antakse juhul, kui omavalitsuse lasteaiaõpetaja töötasu alammäär on alates 2019. aasta 1. jaanuarist vähemalt 90% ning magistrikraadiga lasteaiaõpetajal vähemalt 100% üldhariduskooli õpetaja töötasu alammäärast.

Alates septembrist 2017. aastast rahastatakse 7-19 aastastele noortele suunatud huvitegevuse ja huvihariduse noorteprogrammi. Toetuse eesmärk on teha huviharidus regionaalselt paremini kättesaadavaks ning pakkuda mitmekesisemaid võimalusi vähemalt kolmes valdkonnas: kultuur, sport ning loodus- ja täppisteadused ja tehnoloogia.

Kohalike teede hoiu toetus suurendab kohaliku omavalitsuse üksuse võimekust kohalike teede jooksva hooldamisel, remontimisel ja rekonstrueerimisel.

Asendus- ja järelhooldusteenus on kohaliku omavalitsuse üksuse korraldatav sotsiaalteenus, mille eesmärk on pika- või lühiajaliselt lapse heaolu ja õiguste tagamine, lapsele tema põhivajaduste rahuldamiseks peresarnaste elutingimuste võimaldamine, lapsele turvalise ja arenguks soodsa elukeskkonna loomine ning lapse ettevalmistamine võimetekohaseks

toimetulekuks täisealisena. Järelhooldusteenuse eesmärk on asendushoolduselt ja eestkostelt lahkuva isiku iseseisva toimetuleku ja õpingute jätkamise toetamine.

Raske ja sügava puudega laste tugiteenuseid korraldavad sotsiaalhooldekande seaduse kohaselt kohaliku omavalitsuse üksused. Kohaliku omavalitsuse üksus saab toetust kasutada raske ja sügava puudega laste lapsehoiu-, tugiisiku-, sotsiaaltranspordi- või muudeks sotsiaalteenusteks, mis aitavad vähendada raske ja sügava puudega lapse perekonna hoolduskoormust või puudest tulenevat lisavajadust.

Toimetulekutoetust maksavad välja kohaliku omavalitsuse üksused selleks riigieelarvest saadava hüvitise arvelt.

Eelpool nimetatud vahendid kantakse üle alljärgnevalt:

- I kvartalis 28%
- II kvartalis 34%
- III kvartalis 18%
- IV kvartalis 20%

2.3.2. Kohaliku omavalitsuse tasandusfond

Tasandusfondi on eelarves arvestatud vahendeid 1 413 750 eurot.

Tasandusfondi vahendid on ette nähtud kohaliku omavalitsuse üksuste ülesannete täitmise võimaluste ühtlustamiseks.

Alates 2024. aastast laekuvad vajalikud vahendid kohalikele omavalitsustele läbi tulumaksu ja tasandusfondi. Kohalik omavalitsus võib toetust kasutada väljaspool kodu osutatava ööpäevaringse üldhooldusteenuse korraldamiseks või muudeks sotsiaalteenusteks, mis aitavad vähendada pikaajalist hooldust vajavate inimeste kõrvalabi vajadust või nende perekonnaliikmete hoolduskoormust.

Matusetoetuse ning asendus- ja järelhoolduse toetuse meetmed tunnistatakse 2024. aastast kehtetuks, sest vastavad vahendid liiguvad kohalike omavalitsuste tulubaasi.

2.4. Muud saadud toetused tegevuskuludeks

Tegevuskulude sihtfinantseerimiseks on 2024. aasta eelarves arvestatud 551 593 eurot, sh Retla-Kabala Kooli ja Türi Kevade Kooli öömajade toetuse 58 730 eurot, Päästeameti projekt „Kodud tuleohutuks“ 10 000 eurot ja teised Türi valla asutuste tegevuskulude toetused.

2.5. Muud tegevustulud

Keskkonnatasude seaduse § 55¹ alusel on arvestatud eelarvesse kaevandamisõiguse tasu 10 000 eurot ning vee erikasutustasu 20 000 eurot. Keskkonnatasude kandmine kohalikele omavalitsusüksustele toimub seaduses ettenähtud alustel.

Muude tegevustulude all on märgitud Türi Põhikooli tulu 100 eurot (elektrienergia müügist) ja Türi Halduse tulu 5000 eurot.

3. PÕHITEGEVUSE KULUD

Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse kohaselt planeeritakse põhitegevuse kulude eelarveosasse antavad toetused ja muud tegevuskulud. Selles eelarveosas ei kajastata põhivara soetuseks antavat sihtfinantseerimist, põhivara soetust, osaluste ning muude aktsiate ja osade soetust ning finantskulusid.

Eelarve kulude klassifitseerimine toimub analoogsetel alustel tulude tähistamisega. Kulud tähistatakse järgmise valdkonna detailsuse järgi:

- üldised valitsussektori teenused;
- avalik kord ja julgeolek;
- majandus;
- keskkonnakaitse;
- elamu- ja konnaalmajandus;
- tervishoid;
- vabaaeg, kultuur, religioon;
- haridus;
- sotsiaalne kaitse.

4. PÕHITEGEVUSE KULUD TEGEVUSALADE JÄRGI

Iga valdkond jaguneb tegevusaladeks, mis on sätestatud riigi raamatupidamise üldeeskirjaga. Riigi raamatupidamise üldeeskiri näeb ette viiekohalise konto kasutamise ja ülejäänud detailsem jaotus on iga kohaliku omavalitsuse otsustada ja sisustada.

4.1. Üldised valitsussektori teenused

Üldiste valitsussektori teenuste real on planeeritud 1 053 035 eurot, mille hulgas on nii volikogu kui ka vallavalitsuse tegevustega seotud kulud.

Tabel 16 Üldised valitsussektori teenused tegevusala võrdlus

	2021 eelarve	2021 täitmine	2022 eelarve	2022 täitmine	2023 eelarve	2023 täitmine	2024 eelarve
Türi Vallavolikogu	69 000,00	63 122,00	77 435,00	74 022,21	83 635,00	80 683,43	92 218,00
Türi Vallavalitsus	1 094 166,01	1 086 284,76	1 162 394,00	1 192 521,54	813 485,00	790 517,20	791 209,00
Kohaliku omavalitsuse üksuse reservfond	7 463,83	0,00	20 694,00	0,00	5 587,33	0,00	45 025,00
Muud üldised teenused	1 300,00	873,68	1 300,00	726,30	4 200,00	4 150,92	1 000,00
Muud üldised valitsussektori teenused	35 000,00	21 167,47	0,00	0,00	24 110,00	24 109,17	37 414,00
Üldisloomuga ülekanded valitsussektoris	80 000,00	63 110,23	65 000,00	65 303,24	68 781,00	67 899,99	86 169,00
KOKKU	1 286 929,84	1 234 558,14	1 326 823,00	1 332 573,29	999 798,33	967 360,71	1 053 035,00

4.1.1 Türi Vallavolikogu (01111)

Türi Vallavolikogu eelarve on 2024. aastaks planeeritud 92 218 eurot, milles on arvestatud volikogu liikmete tasud, komisjonide ja noortevolikogu kulud ning üldised tegevuskulud.

Vastavalt Türi Vallavolikogu 17. detsembri 2021 [määrusele nr 20](#) makstakse Türi Vallavolikogu esimehele volikogu töö korraldamise ja Türi valla esindamisega seotud ülesannete täitmise eest tasu 1500 eurot kuus, Türi Vallavolikogu aseesimehele vallavolikogu esimehe asendamisel ja volikogu esimehe ülesannete täitmise korral 750 eurot. Tasu aseesimehele makstakse vallavolikogu esimehe käskkirja alusel. Türi Vallavolikogu alalise

komisjoni esimehele makstakse (v.a volikogu esimehele, kes on ka komisjoni esimees) komisjoni töö korraldamisega seotud ülesannete täitmise eest tasu 360 eurot kuus. Türi Vallavolikogu alalise komisjoni aseesimehele komisjoni esimehe asendamisel ja komisjoni esimehe ülesannete täitmise korral makstakse 180 eurot. Tasu makstakse vallavolikogu esimehe käskkirja alusel. Türi Vallavolikogu liikmele (v.a liikmele, kes on volikogu esimees või alalise komisjoni esimees) volikogu töös osalemise eest tasu 72 eurot volikogu istungil osalemise eest kuus.

Türi Vallavolikogu alalistel komisjonidel on oma töö korraldamiseks õigus kalendriaastas kasutada 250 eurot.

Türi Vallavolikogu alalise komisjoni liikmele hüvitatakse osaliselt komisjoni töös osalemiseks isikliku sõiduautoga tehtud kulu. Hüvitist makstakse 30 senti komisjoni töös osalemiseks tehtud ühe kilomeetri kohta, kuid mitte rohkem kui 100 eurot kalendrikuus. Hüvitis makstakse arvestuslehe ja Türi Vallavolikogu esimehe käskkirja alusel.

Eelarve kulude hulgas on arvestatud Türi valla noortevolikogu kuludeks 2 000 eurot.

4.1.2 Türi Vallavalitsus (01112)

Türi Vallavalitsuse kulu sisaldab Türi Vallavalitsuse kui täitevorgani ja Türi Vallavalitsuse kui ametiasutuse tegevustega seotud kulu 791 209 eurot (sh tööjõu- ja majanduskulud).

Vastavalt Türi Vallavolikogu 29. detsembri 2022. aasta otsusega nr 60 on kinnitatud ametiasutuse struktuuris 47,25 teenistukohta.

Eelarves on arvestatud majanduskuludega ametiasutuse, Türi linnas asuva hoone (Türi linn, Hariduse tänav 3) ning Kabala külas, Oisu alevikus, Kärü alevikus ja Väätsa alevikus asuvate teeninduskeskuste kuludega.

4.1.3 Türi Vallavalitsuse reservfond (01114)

Türi valla reservfond on 2024. aastaks planeeritud 45 025 eurot, mida saab kasutada vastavalt kehtestatud korrale.

4.1.4 Muud üldised teenused (01330)

Antud tegevusalalt kaetakse pangateenusega (ülekannetega teostamisega ning e-arvete edastamisega pankadesse) seotud kulu, milleks on planeeritud 1000 eurot. Türi Vallavalitsusel on arvelduskontod SEB Pangas, Swedbankis, LHV Pangas ning Coop Pangas.

4.1.5 Muud üldised valitsussektori teenused (01600)

Tegevusalale on planeeritud 37 414 eurot tegevuskuludeks, mis on seotud valimiste läbiviimisega.

4.1.6 Üldiseloomuga ülekanded valitsussektoris (01800)

Liikmemaksude suurused on planeeritud eelduslikult ja seni teadaoleva info alusel 2024. aasta eelarvesse 86 169 eurot. Tegevusalale on planeeritud ainult rahalised liikmemaksud.

Tabel 17 Liikmemaksude võrdlus

	2023 eelarve	2024 eelarve
Eesti Linnade ja Valdade Liit	10 064,00	10 462,00
Eesti Avatud Noortekeskuste Ühendus	0,00	275,00
MTÜ Eesti Mõisakoolide Ühendus	258,00	258,00
SA Järvamaa	0,00	47 496,00
Järvamaa Omavalitsuste Liit MTÜ	47 016,00	0,00
MTÜ Lõuna-Järvamaa Koostöökoogu	5 564,00	10 624,00
MTÜ Türi Spordiklubide Liit	20,00	20,00

	2023 eelarve	2024 eelarve
MTÜ Eesti Puhkpillimuusika Ühing	144,00	144,00
MTÜ Raplamaa Partnerluskogu	5 337,00	5 312,00
Eesti Muusikakoolide Liit	378,00	378,00
MTÜ Eesti Ringhäälingumuuseum	0,00	10 200,00
Innovation Circle Network	0,00	330,00
Douzelage liikmemaks	0,00	350,00
Türi-Paide Rahvajooks MTÜ	0,00	320,00
KOKKU	68 781,00	86 169,00

4.2. Avalik kord ja julgeolek

Avalik kord ja julgeolek real on planeeritud 14 000 eurot, mille hulgas on nii päästeteenuste kui ka muu avaliku korra ja julgeoleku tegevustega seotud kulud.

Tabel 18 Avalik kord ja julgeolek tegevusala võrdlus

	2021 eelarve	2021 täitmine	2022 eelarve	2022 täitmine	2023 eelarve	2023 täitmine	2024 eelarve
Päästeteenused	4 600,00	3 150,00	3 000,00	1 000,00	3 000,00	3 000,00	3 000,00
Muu avalik kord ja julgeolek, sh haldus	31 000,00	20 400,87	12 000,00	9 961,32	20 100,00	6 530,80	11 000,00
KOKKU	35 600,00	23 550,87	15 000,00	10 961,32	23 100,00	9 530,80	14 000,00

4.2.1 Päästeteenused (03200)

Päästeteenuste eelarve kulu on planeeritud eraldiisena Türi valla eelarvest 3000 eurot mittetulundusühingutele Türi Vabatahtlik Tuletõrje Ühing (Väätsa ja Oisu vabatahtlikud) ning Kärü Tuletõrje Selts, kes panustavad vabatahtlikena kutseliste komandode aitamisele ennetustööde teostamisel ja väljakutsetele reageerimisel.

4.2.2 Muu avalik kord ja julgeolek (03600)

Avaliku korra tagamiseks on valla eelarves tegevuskuluna 11 000 eurot, milles on turvafirma G4S ööpäevaringse valveteenuse seadmete kulud, jalgrataste nutiparkimise Bikeep parkla kulud.

4.3. Majandus

Majanduse tegevusalade real on planeeritud 553 975 eurot, mille hulgas on ettevõtluse, maakorraldamise, muu energia- ja soojamajanduse, maanteetranspordi, transpordikorralduse, turismi, üldmajanduslike arendusprojektide ja muu majanduse kulu. Kulud on jagatud kahe asutuse vahel – Türi Vallavalitsus ja Türi Haldus, kes panustavad majandus tegevusaladesse.

Tabel 19 Majandus tegevusala võrdlus

Tegevusala nimetus	2021 eelarve	2021 täitmine	2022 eelarve	2022 täitmine	2023 eelarve	2023 täitmine	2024 eelarve
Üldine tööajapoliitika	2 000,00	481,26	400,00	481,63	0,00	0,00	1 000,00
Põllumajandus	33 842,18	33 975,62	14 000,00	12 352,15	14 000,00	10 093,37	2 000,00
Muu energia- ja soojamajandus	0,00	0,00	0,00	4 680,00	0,00	390,19	0,00
Maanteetransport, vald	0,00	0,00	0,00	0,00	7 400,00	0,00	0,00
Maanteetransport, Türi Haldus	359 131,00	298 575,16	299 095,00	341 024,65	262 756,18	265 099,78	282 690,00
Ühistranspordi korraldus	5 000,00	5 000,00	5 000,00	3 750,00	5 000,00	5 000,00	5 000,00
Turism	500,00	400,00	400,00	300,00	1 000,00	986,15	11 500,00
Üldmajanduslikud arendusprojektid	43 320,00	0,00	64 984,00	63 749,12	5 880,00	5 667,84	22 415,00
Muu majandus	8 190,27	7 766,88	1 000,00	1 083,18	216 826,00	200 336,05	229 370,00
KOKKU	451 983,45	346 198,92	384 879,00	427 420,73	512 862,18	487 573,38	553 975,00

4.3.1 Üldine tööjõupoliitika (04120)

Eelarve reale on planeeritud 1000 eurot. Eelarverealt kaetakse ettevõtlusalaste konkursside ning muude ettevõtjatele suunatud ürituste korraldamisega ja/või osalemisega seotud kulu ning muu ettevõtlusalase tegevusega ja ettevõtlusalase info levitamisega seotud kulu, toetatakse õpilasfirmasid. Kaetakse ettevõtjate ümarlaua ja infopäevade kulud, ettevõtluse soodustamise - koostööprojektide omafinantseerimise kulu. Järvamaa ettevõtlusnädala raames toimub Türi valla ettevõtjatele suunatud infopäev.

4.3.2 Põllumajandus (04210)

Eelarve reale on planeeritud 2000 eurot, mida kasutatakse GIS-programmi arendamiseks, maade mõõdistamiseks ja vajalike andmete vormistamise kuludeks.

4.3.3 Maanteetransport (04510)

Eelarve reale on planeeritud 282 690 eurot, millest Türi Halduse teede hoolduse eelarve.

4.3.4 Ühistranspordi korraldus (04512)

MTÜ Järvamaa Ühistranspordi Keskuse liikmemaks 5000 eurot, liikmemaksu tasutakse kvartalimaksena kvartali viimasel kuul.

4.3.5 Turism (04730)

Turismi arendamisega seotud tegevuskulu suuruseks on planeeritud 11 500 eurot, mida kasutatakse valda tutvustavate infostendide uuendamiseks, infomaterjalide valmistamiseks ja erinevatel üritustel osalemisega seotud kulu katmiseks.

4.3.6 Üldmajanduslikud arendusprojektid (04740)

Üldmajanduslike arendusprojektide tegevuskulu on planeeritud 22 415 eurot „Türi valla ühisveevärgi- ja kanalisatsiooni arendamise kava aastateks 2024-2036“ teine osamakse 5 892 eurot ja roheline valla visiooni kulude katteks 3000 eurot.

SA Järvamaa projekti toetuseks "Kesk-Eesti ettevõtlusinkubaator" 13 523 eurot.

4.3.7 Muu majandus (04900)

Muu majanduse eelarves on planeeritud 229 370 eurot ehituse, ehitiste ja maakorraldusega ning muinsuskaitsega seotud ülesannete täitmiseks ja majandusosakonna kulud.

4.4. Keskkonnakaitse

Keskkonnakaitse tegevusalade real on planeeritud 1 081 390 eurot, mille hulgas on nii jäätmekäitluse, avalike alade puhastamise ja bioloogilise mitmekesisuse tegevustega seotud kulud.

Tabel 20 Keskkonnakaitse tegevusala võrdlus

	2021 eelarve	2021 täitmine	2022 eelarve	2022 täitmine	2023 eelarve	2023 täitmine	2024 eelarve
Jäätmekäitus, vald	10 513,00	8 010,64	131 972,00	127 396,94	33 852,00	34 111,22	20 252,00
Jäätmekäitus, Türi Haldus	146 430,00	155 182,97	141 226,00	135 117,19	134 932,00	140 403,20	145 000,00
Avalike alade puhastus, Türi Haldus	546 665,00	683 363,40	769 251,00	888 396,84	542 000,00	475 953,21	500 000,00
Heitveekäitus, Türi Haldus	9 100,00	451,32	2 500,00	2 400,00	500,00	0,00	500,00
Bioloogiline mitmekesisus, vald	0,00	289,31	500,00	374,04	1 000,00	742,65	1 000,00
Bioloogiline mitmekesisus, Türi Haldus	280 891,00	260 971,37	338 737,00	330 882,22	385 267,00	363 776,40	414 638,00
KOKKU	993 599,00	1 108 269,01	1 384 186,00	1 484 567,23	1 097 551,00	1 014 986,68	1 081 390,00

Türi valla 2024. aasta eelarve keskkonnakaitse kuludest kaetakse jäätme- ja heitveekäitluse, avalike alade puhastamise ja bioloogilise mitmekesisuse kulud. Kulud on jagatud kahe asutuse vahel – Türi Vallavalitsus ja Türi Haldus.

4.4.1 Jäätmekäitlus (05100)

Jäätmekäitluse tegevuskulu 2024. aastal on 165 252 eurot. Jäätmekäitluse tegevuskulus on planeeritud jäätmekäitluse korraldamisega (sh jäätmepunktide ja konteinerite teenindamine), veekogude puhastamise, Türi jäätmejaama opereerimise ja Türi valla jäätmevaldajate registri pidamisega seotud kulud. Tegevusala eelarves on Türi Vallavalitsuse kulu 20 252 eurot ja Türi Halduse kulu on 145 000 eurot.

4.4.2 Avalike alade puhastus (05101)

Avalike alade puhastuse kuludeks on planeeritud 500 000 eurot Türi Haldusele. Avalike alade puhastuse alla on planeeritud kulud aastaringseks teede ja tänavate puhastuseks, lume lükkamiseks ja ära veoks. Väljakute, turgude, parkide puhastamine ja sealt igat tüüpi jäätmete kogumine ning nende transport puhastamise kohta.

4.4.3 Heitveekäitlus (05200)

Heitveekäitluse eelarves on 500 eurot Türi Haldusele heit- ja sadevee käitlusega seotud jooksvateks kuludeks.

4.4.4 Bioloogilise mitmekesisuse ja maastiku kaitse (05400)

Bioloogilise mitmekesisuse ja maastiku kaitse tegevuskuludeks on 415 638 eurot, millest Türi Vallavalitsuse eelarves 1000 eurot veeproovide teostamiseks ja Türi Halduse eelarves 414 638 eurot parkide korrastamise ning haljasalade hooldamisega seotud kuludeks.

4.5. Elamu- ja kommunaalmajandus

Elamu- ja kommunaalmajanduse tegevusalade real on planeeritud 654 442 eurot, mille hulgas on elamumajanduse, veevarustuse ja kalmistute tegevustega seotud kulud.

Tabel 21 Elamu- ja kommunaalmajandus tegevusala võrdlus

	2021 eelarve	2021 täitmine	2022 eelarve	2022 täitmine	2023 eelarve	2023 täitmine	2024 eelarve
Elamumajanduse arendamine	156 700,00	156 195,31	11 300,00	13 192,05	24 500,00	20 550,80	16 500,00
Veevarustus, vald	0,00	0,00	7 269,00	0,00	0,00	0,00	7 000,00
Veevarustus, Türi Haldus	5 000,00	2 684,66	1 000,00	1 161,33	700,00	714,28	1 000,00
Tänavavalgustus, Türi Haldus	170 410,00	179 017,52	145 796,00	205 917,81	169 070,00	157 601,18	145 936,00
Kalmistud, vald	4 554,00	4 553,36	4 760,00	1 227,80	6 356,00	6 445,46	5 100,00
Kalmistud, Türi Haldus	45 311,00	34 716,78	35 081,00	38 270,49	40 391,00	41 161,59	51 472,00
Hulkuvate loomadega seotud tegevus, Türi Haldus	16 840,00	20 448,72	14 708,00	15 887,03	16 000,00	12 913,05	20 000,00
Muu elamu- ja kommunaalmajandus, Türi Haldus	92 735,00	143 620,53	169 115,00	158 973,88	182 685,00	178 498,12	162 921,00
Türi Kommunaalasutus	3 992,00	3 782,84	4 178,00	3 449,27	5 588,00	5 734,05	7 993,00
Türi Haldus	103 232,00	103 772,72	131 023,00	126 572,14	263 882,00	236 129,14	236 520,00
KOKKU	598 774,00	648 792,44	524 230,00	564 651,80	709 172,00	659 747,67	654 442,00

4.5.1 Elamumajanduse arendamine (06100)

Elamumajanduse arendamise eelarves on planeeritud 16 500 eurot, millest korteriühistute nõustamise toetuseks 6 500 eurot ja Päästeameti toetus „Kodud tuleohutuks“ 10 000 eurot.

4.5.2 Veevarustus (06300)

Tegevusalale on planeeritud eelarves 8000 eurot, millest 7000 eurot on Türi Vallavalituse real avaliku veevõtu kohtade loomiseks ja 1000 eurot Türi Haldusele avalikest veevõtukohtadest vee võtmise kuludeks.

4.5.3 Tänavavalgustus (06400)

Tänavavalgustuse eelarves on planeeritud 145 936 eurot tänavavalgustuse haldamisega seotud kuludeks ja energeetiku töötasu.

4.5.4 Muud elamu- ja kommunaalmajanduse tegevus (06605)

Kalmistud (0660510)

Tegevusalale on eelarves planeeritud 56 572 eurot, millest Türi Vallavalitsuse eelarves 5100 eurot Türi valla kalmistute andmebaasi Haudi rendi kuludeks ja Türi Halduse eelarves 51 472 eurot, millest kaetakse hallatavate kalmistute Saunametsa, Kõrgessaare, Kesklinna ja Kärü kalmistute majandamiskulud ning kalmistuhoolajate personalikulud.

Hulkuvate loomadega seotud tegevus (0660511)

Türi Halduse eelarves on planeeritud 20 000 eurot hulkuvate loomade püüdmise ja loomade varjupaikadesse vastuvõtu ja seal hooldamise ning varjupaika toimetamise kuludeks.

Muu elamu – ja kommunaalmajandus (0660512)

Türi Halduse eelarves on planeeritud 162 921 eurot hallatavate hoonete ja ruumide kuludeks (sh Türi linnas Viljandi tänav 13b, F. J. Wiedemanni tänav 1, Viljandi tänav 20a) ja mujal määratlemata Türi valla objektide hooldus-, remondi-, ülalpidamis- ja personalikuludeks.

Türi Kommunaalasutus (0660513)

Eelarvesse on planeeritud 7993 eurot personali- ja bürookuludeks.

Türi Haldus (0660514)

Türi Halduse kuludeks on planeeritud 236 520 eurot asutuse majandamis- ja personalikuludeks.

4.6. Tervishoid

Tervishoid tegevusalade reale on planeeritud 12 000 eurot, mille hulgas on meditsiiniteenuste ja tervishoiu tegevustega seotud kulu. Varasem eelarve jaotus on tõstetud tegevusalale üldmeditsiiniteenuste kulud, kuid sisuliselt eelnevad tegevused jätkuvad.

Tabel 22 Tervishoid tegevusala võrdlus

	2021 eelarve	2021 täitmine	2022 eelarve	2022 täitmine	2023 eelarve	2023 täitmine	2024 eelarve
Türi tervisekeskus	9 421,39	9 421,39	9 000,00	8 332,20	9 000,00	6 507,80	0,00
Üldmeditsiiniteenuste kulud	500,00	500,00	500,00	0,00	0,00	0,00	12 000,00
Kärü perearstikeskus	1 500,00	1 500,00	1 500,00	0,00	1 500,00	0,00	0,00
Väätsa perearstikeskus	1 863,48	1 632,46	1 500,00	2 311,78	1 500,00	2 913,90	0,00
Üldhaigla teenused	9 000,00	7 151,11	0,00	6,15	0,00	0,00	0,00
Muu tervishoid	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
KOKKU	22 284,87	20 204,96	12 500,00	10 650,13	12 000,00	9 421,70	12 000,00

4.6.1 Üldmeditsiiniteenused (07210)

Eelarves on planeeritud toetused OÜ Türi Tervisekeskuse, Kärü ja Väätsa perearstile, millest OÜ Türi Tervisekeskusele kuni 9000 eurot ja Kärü ja Väätsa perearstikeskustele kokku 3000 eurot.

4.7. Vabaaeg, kultuur ja religioon

Vabaaeg, kultuur ja religioon tegevusalade reale on planeeritud 2 470 677 eurot, mille hulgas on spordi, kultuuri ja muu vabaaja tegevustega seotud kulud.

Tabel 23 Vabaaeg, kultuur, religioon tegevusala võrdlus

	2021 eelarve	2021 täitmine	2022 eelarve	2022 täitmine	2023 eelarve	2023 täitmine	2024 eelarve
Toetus spordiorganisatsioonidele	426 125,00	426 125,00	459 545,00	453 845,00	512 076,00	515 077,75	560 401,00
Sporditegevusega seotud toetused, kolmas sektor	0,00	0,00	10 000,00	10 000,00	10 000,00	10 000,00	10 000,00
Ujula kasutamine	110 000,00	110 000,00	116 100,00	116 100,00	125 000,00	125 000,00	130 000,00
Muud sporditegevusega seotud kulu	977,84	1 230,82	775,00	1 409,13	1 000,00	500,00	1 000,00
Muu noorsootööga seotud kulu	14 000,00	14 000,00	16 000,00	16 000,00	26 000,00	26 000,00	27 000,00
Türi Noortekeskus	173 153,00	157 210,26	178 921,00	185 062,58	189 702,00	193 028,29	206 353,00
Türi Noortekeskus, Türi loomemaja	70 800,00	53 098,78	44 190,00	40 566,59	38 150,00	38 389,34	45 212,00
Türi Noortekeskus, Türi perepasa	92 975,60	78 202,99	81 215,00	85 270,60	83 947,00	75 607,27	80 621,00
Vaba aja tegevused	59 405,69	59 823,73	62 400,00	62 474,53	95 000,00	79 653,36	98 000,00
Türi Raamatukogu	278 282,00	279 682,03	302 900,00	302 579,30	325 074,00	319 991,53	317 934,00
Türi Kultuurikeskus	583 046,70	546 027,43	637 176,00	652 545,31	775 399,00	760 641,90	836 008,00
MTÜ Eesti Ringhäälingumuuseum	9 000,00	9 000,00	9 000,00	9 000,00	10 200,00	10 200,00	0,00
Eesti Jalgrattamuuseum	3 000,00	3 000,00	0,00	3 000,00	0,00	0,00	0,00
Türi Muuseum	48 662,00	46 515,84	51 959,00	51 908,08	55 372,00	54 428,63	51 774,00
Muinsuskaitse	7 000,00	7 000,00	8 500,00	8 500,00	6 500,00	6 500,00	6 500,00
Ringhäälingu- ja kirjastamisteenused	46 000,00	45 502,00	50 000,00	50 000,00	56 000,00	56 000,00	61 874,00
Muu vaba aeg, kultuur ja religioon	4 000,00	3 791,05	5 200,00	7 030,12	10 180,00	9 335,30	38 000,00
KOKKU	1 926 427,83	1 840 209,93	2 033 881,00	2 055 291,24	2 319 600,00	2 280 353,37	2 470 677,00

4.7.1 Sporditegevus (08102)

Sporditegevuse eelarves on planeeritud MTÜ Türi Spordiklubide Liit (edaspidi *TSKL*) sporditegevuse toetamiseks 560 401 eurot, Paide-Türi Rahvajooksu korraldamiseks 10 000 eurot, Türi Arengu Sihtasutus (edaspidi Türi Ujula) tegevuseks 130 000 eurot ja sportlaste tunnustamiseks 1000 eurot.

Türi Spordiklubide Liit (TSKL) korraldab vastavalt sõlmitud koostöölepingule Türi vallas sporditegevust, sh spordikooli treenerite töö tasustamist, õppe-treeningtööd ning spordiürituste ja -võistluste korraldamist. TSKLi kuulus 2023. aastal 21 spordiklubi ja liidul on 9 liikmeline juhatus. TSKLi hallata on erinevad spordirajatised, mille kohta täpsema info saab TSKLi [kodulehelt](#).

Türi Ujula tegeleb Türi valla kooliõpilastele ja lasteaia lastele ujumise algõpetuse andmisega, lastele ja noortele ujumistreeningute läbiviimisega ning Türi Kevade Kooli õpilastele ja Türi Päevakeskuse klientidele ujumise ja vee(spordi)teraapia osutamisega.

4.7.2 Noorsootöö ja noortekeskused (08107)

Eelarves on planeeritud noorsootöö korraldamiseks 359 186 eurot.

Muud noorsootööga seotud kulud (0810703)

Eelarves on planeeritud õpilasmaleva korraldamise kulud 27 000 eurot majanduskuludeks.

Türi Noortekeskus (0810704)

Türi Noortekeskuse töö korraldamiseks on planeeritud 206 353 eurot majandus- ja personalikuludeks.

Türi Noortekeskusele lisaks asuvad noortetoad Väätsal, Kärus ja Oisus.

Türi Noortekeskus, Türi loomemaja (0810706)

Loomemaja eelarves on 45 212 eurot majandus- ja personalikuludeks.

Türi Noortekeskus, Türi Perepesa (0810707)

Perepesa eelarves on planeeritud 80 621 eurot majandus- ja personalikuludeks.

4.7.3 Vaba aja tegevused (08109)

Vaba aja tegevuste eelarves on planeeritud 98 000 eurot milles on ülevallaliste kultuuriürituste toetamise ja korraldamisega (sh Õunafestival, Perefestival, Cellofest, aasta teo ja tegija tunnustamine, valla aukodaniku ja aumärkide saajate tunnustamine, vallavanema vastuvõtt vallas sündinud beebidele ja nende vanematele, Rapla Kirikumuusika Festival Kärus kirikus) seotud kulud. Samuti kasutatakse muuks kultuuritöö korraldamiseks ja kultuuritöö edendamiseks (juubelid, tähtpäevad, mälestusüritused, kultuurialane koostöö, kultuuritöötajate nõupidamised ja tunnustamine, reklaamkandjatel info uuendamine, osalemine välisprojektides, valla meenete ostmine).

Eelarvereaal on vahendid, millelt eraldatakse toetusi III sektorile seltsitegevuse korraldamiseks vallavolikogu kehtestatud korra alusel. Toetusi jagatakse külaliikumise objektidega seotud kulu ning muu seltsitegevuse korraldamisega seotud kuludeks (mittetulundusühingute tunnustamine, konkursi „Aasta küla“ korraldamisega seotud kulu, väljaspool valda toimuvatel valdkondlikel sündmustel osalemisega seotud kulu, nõupidamiste korraldamine, külavanemate toetus jms) ja muud toetused mittetulundusühingutele (sh MTÜ Eesti Jalgrattamuuseum ja Kärus käre muuseum).

4.7.4 Raamatukogud (08201)

Türi Raamatukogu (0820102)

Türi Raamatukogu eelarves on planeeritud 317 934 eurot majandus- ja personalikuludeks. Türi Raamatukogu struktuuriüksused asuvad Türi linnas, Oisu, Väätsa ja Kärus alevikes, Laupa, Kabala ja Kahala külates.

Kõigis Türi valla raamatukogu struktuuriüksustes asub avalik internetipunkt. Raamatukogu tegevus on muutunud oluliselt nähtavamaks, lisaks tavapärasele raamatute laenutamisele on raamatukogust saanud ka erinevate sündmuste toimumise koht: korraldatakse kohtumisi kirjanikega, reisimuljete õhtuid, lastele põnevaid laupäevahommikusi raamatukogutunde jne.

4.7.5 Rahvakultuur (08202)

Türi Kultuurikeskus (0820201)

Türi Kultuurikeskuse eelarves on planeeritud 836 008 eurot majandus- ja personalikuludeks. Türi Kultuurikeskuse struktuuriüksused asuvad Türil, Oisus, Kabalas, Väätsal ja Kärus. Eelarves on planeeritud rahvakultuurikollektiivide juhendajatele makstav töötasu.

Türil tegutseb kaks galeriid. Kultuurikeskuse esimesel korrusel eksponeeritakse professionaalset kunsti.

4.7.6 Muuseumid (08203)

Türi Muuseum (0820304)

Türi Muuseumi eelarves on planeeritud 51 774 eurot majandus- ja personalikuludeks.

4.7.7 Muinsuskaitse (08207)

Eelarves on planeeritud 6500 eurot mittetulundusühingu EELK Türi Püha Martini Kiriku valduses oleva Türi Kiriku kui muinsuskaitse objekti säilitamise ja haldamisega seotud kulud.

4.7.8 Ringhäälingu- ja kirjastamisteenused (08300)

Eelarves on planeeritud sihtotstarbeline eraldis 61 874 eurot Türi Arengu Sihtasutusele ajalehe Türi Rahvaleht väljaandmiseks ja tasu reklaami eest Kesk-Eesti Tre raadios.

Ajalehte Türi Rahvaleht antakse välja üks kord kuus ja ajaleht jõuab kõikidesse Türi valla postkastidesse.

4.7.9 Muu vabaaeg, kultuur, sport (08600)

Tegevusalale on planeeritud valla esinduskulud summas 38 000 eurot, mille hulka kuuluvad välissuhted (vallavolikogu ja vallavalitsuse välislähetused), väliskülaliste vastuvõtmise kulud ja meened valla esindamiseks.

4.8. Haridus

Haridus tegevusalade reale planeeritud 12 267 535 eurot, mille hulgas on hariduse pakkumisega seotud tegevuste kulud.

Tabel 24 Hariduskulud tegevusala võrdlus

	2021 eelarve	2021 täitmine	2022 eelarve	2022 täitmine	2023 eelarve	2023 täitmine	2024 eelarve
Osalus teiste omavalitsuste lasteadeade kuludes	112 883,00	112 882,32	120 000,00	137 674,21	185 000,00	167 205,62	140 000,00
Retla-Kabala Kool, lasteade	310 225,75	298 737,91	357 177,00	319 429,01	385 171,00	391 208,06	411 418,00
Käru Põhikool, lasteade	109 188,53	107 132,84	121 999,00	128 749,17	154 161,00	144 362,35	162 786,00
Väätša Lasteade Paikäpp	349 450,30	339 629,09	382 744,00	375 947,65	461 496,00	444 400,97	453 258,00
Türi Lasteade	1 596 001,34	1 494 819,39	1 630 554,00	1 647 452,59	2 102 016,84	2 033 952,80	2 202 660,00
Osalus teiste omavalitsuste põhikoolide ja üldkeskhariduse kuludes	130 000,00	120 258,55	120 000,00	127 080,61	142 000,00	141 447,24	140 000,00
Laupa Põhikool, vald	210 964,01	206 070,94	204 383,00	207 167,79	243 286,00	238 052,62	240 325,00
Laupa Põhikool, riik	372 553,00	367 768,24	437 947,00	441 335,77	568 909,00	567 938,54	609 244,00
Retla-Kabala Kool, vald	267 751,84	266 981,72	249 015,00	264 539,67	332 348,00	318 215,18	324 941,00
Retla-Kabala Kool, riik	393 932,00	396 943,67	504 884,00	424 030,99	532 670,00	522 339,37	534 996,00
Türi Põhikool, vald	728 520,57	625 798,46	897 529,00	841 782,70	842 502,65	865 341,33	1 064 094,00
Türi Põhikool, riik	1 125 350,00	1 190 197,56	1 209 282,00	1 228 327,87	1 624 543,00	1 651 599,69	1 710 762,00
Türi Kevade Kool, vald	78 158,88	78 566,76	29 916,00	29 265,47	50 939,00	51 796,55	65 299,00
Türi Kevade Kool, riik	139 185,00	127 509,05	153 394,00	149 993,36	196 845,00	200 607,78	296 675,00
Käru Põhikool, vald	162 508,70	147 900,92	107 485,00	109 328,73	167 523,00	157 966,80	133 271,00
Käru Põhikool, riik	228 939,00	237 244,73	288 543,00	275 108,38	230 206,00	216 358,57	226 533,00
Väätša Põhikool, vald	215 814,22	211 418,08	221 440,00	231 841,04	259 827,00	235 120,96	253 987,00
Väätša Põhikool, riik	378 068,00	389 752,51	432 409,00	438 079,06	501 485,00	517 276,52	595 492,00
Türi Ühisgümnaasium, vald	314 233,61	287 447,06	437 855,00	354 045,66	541 348,00	363 710,89	369 323,00
Türi Ühisgümnaasium, riik	1 175,00	114 964,84	40 088,00	78 957,62	42 483,00	113 098,09	110 294,00
Türi Ühisgümnaasium, riigiõpetajad	432 470,00	331 093,77	342 616,00	367 998,61	324 109,00	385 975,42	416 355,00

Lisa 2. „Türi valla 2024. aasta eelarve seletuskiri“

	2021 eelarve	2021 täitmine	2022 eelarve	2022 täitmine	2023 eelarve	2023 täitmine	2024 eelarve
Osalemine huvihariduse kuludes	212 401,00	178 775,48	174 594,00	174 185,39	182 104,00	181 324,37	207 128,00
Türi Muusikakool	402 057,00	395 249,35	429 983,00	429 197,67	533 317,00	529 631,41	551 103,00
Koolitransport, vald	115 000,00	119 287,12	125 000,00	126 344,66	122 011,00	125 599,08	161 000,00
Koolitransport, Türi Haldus	19 545,00	17 626,82	25 629,00	22 442,68	28 648,00	24 029,49	36 056,00
Koolitoit Käru Põhikool, vald	19 530,75	19 126,48	20 190,00	20 601,33	25 699,00	25 359,59	28 568,00
Koolitoit Käru Põhikool, riik	8 575,00	8 575,00	8 050,00	8 142,33	5 075,00	5 106,14	4 375,00
Koolitoit Laupa Põhikool, vald	33 083,98	33 847,09	39 009,00	38 332,80	44 776,00	45 668,50	40 845,00
Koolitoit Laupa Põhikool, riik	20 650,00	20 650,00	20 125,00	20 125,00	20 475,00	21 171,44	18 200,00
Koolitoit Retla-Kabala Kool, vald	42 956,29	39 074,15	49 680,00	48 751,83	52 007,00	51 152,52	49 270,00
Koolitoit Retla-Kabala Kool, riik	17 150,00	17 097,61	17 150,00	16 982,48	15 975,00	16 164,61	16 800,00
Koolitoit Türi Põhikool, vald	113 467,73	97 870,29	104 027,00	97 072,00	135 039,00	125 932,86	153 031,00
Koolitoit Türi Põhikool, riik	84 525,00	79 966,58	86 625,00	86 333,37	93 800,00	93 592,43	93 625,00
Koolitoit Türi Ühisgümnaasium, vald	38 895,33	41 878,13	42 387,00	44 727,94	60 615,00	56 568,05	41 017,00
Koolitoit Türi Ühisgümnaasium, riik	23 800,00	23 751,41	25 550,00	25 545,77	19 250,00	19 249,99	16 275,00
Koolitoit Türi Kevade Kool, vald	12 450,31	12 420,28	20 236,00	18 192,90	24 171,00	23 779,04	29 565,00
Koolitoit Türi Kevade Kool, riik	1 750,00	1 750,00	1 925,00	1 927,53	2 100,00	2 054,31	1 925,00
Koolitoit Väätsa Põhikool, vald	25 737,82	28 167,13	30 290,00	25 633,43	48 838,00	50 454,75	48 928,00
Koolitoit Väätsa Põhikool, riik	25 725,00	25 782,41	26 250,00	28 465,33	26 950,00	26 796,60	26 250,00
Õemaja Retla-Kabala Kool, Oisu õppehoone	64 915,00	65 062,79	81 075,00	79 950,70	78 451,00	74 843,71	51 935,00
Õemaja Türi Kevade Kool	58 141,00	59 763,00	78 110,00	80 636,23	68 828,00	69 069,04	68 884,00
Muu haridus	25 591,00	24 542,84	100 491,00	38 538,89	240 986,00	158 208,06	161 042,00
KOKKU	9 023 319,96	8 763 382,37	9 795 636,00	9 610 266,22	11 717 983,49	11 453 731,34	12 267 535,00

4.8.1 Alusharidus (09110)

Vastavalt Türi Vallavolikogu 28. detsembri 2017. aasta määrusele nr 14 on lasteaiaõpetaja töötasu alammäär täistööajaga töötamisel alates 2019. aasta 1. jaanuarist vähemalt 90% ning magistrikraadiga või sellega võrdsustatud tasemega lasteaiaõpetajal vähemalt 100% üldhariduskooli õpetaja töötasu alammäärast.

Tabel 25 Laste arv koolieelsetes lasteasutustest 10. novembri seisuga

	2017 november	2018 november	2019 november	2020 november	2021 november	2022 november	2023 november
Türi Lasteaed	304	293	323	332	323	357	356
Retla-Kabala Kooli lasteaed	66	53	51	52	55	52	58
Käru Põhikooli lasteaed	27	21	24	23	21	20	27
Väätsa Lasteaed Paikäpp	65	60	62	66	70	65	67
Kokku	462	427	460	473	469	494	508

Osalus teiste omavalitsuste lasteadeade kuludes (0911001)

Tegevusalale on planeeritud 140 000 eurot, keskmiseks kohatasuks on planeeritud 378 eurot, summa vaadatakse aastalõpu seisuga üle ja vajadusel korrigeeritakse eelarve lugemiste vahel.

Eelarverealt kaetakse teiste omavalitsuste lasteaedade kulu, kus käivad Türi valla rahvastikuregistris olevad lapsed. Kohatasu suuruse kehtestab lasteaia asukohajärgne omavalitsus.

Seisuga 10. november 2023. aasta käib Türi vallast väljapoole valda teistes omavalitsuste lasteaedades 16 last (Eesti Hariduse Infosüsteem - EHIS).

Tabel 26 Lapsed teistes omavalitsustes

linn/vald	lapsi
Järva vald	5
Kehtna vald	2
Paide linn	1
Põhja-Sakala vald	3
Pärnu linn	1
Tori vald	1
Tallinn	1
Saaremaa	1
Viljandi linn	1
KOKKU	16

Retla – Kabala Kool, lasteaed (0911002)

Retla-Kabala Kooli lasteaia eelarves on planeeritud 411 418 eurot majandus- ja personalikuludeks.

Käru Põhikool, lasteaed (0911003)

Käru Põhikooli eelarves on planeeritud 162 786 eurot majandus- ja personalikuludeks.

Väätsa Lasteaed Paikäpp (0911005)

Väätsa Lasteaia eelarves on planeeritud 453 258 eurot majandus- ja personalikuludeks.

Türi Lasteaed (0911009)

Türi Lasteaia eelarves on planeeritud 2 202 660 eurot majandus- ja personalikuludeks.

4.8.2 Põhi- ja üldkeskharidus (09212)

Kajastatakse kõikide üldhariduskoolide (algkoolid, põhikoolid, gümnaasiumid, täiskasvanute gümnaasiumid) kõik kulud, va 10.-12. klassi õpetajate töötasu. Siin kajastatakse lasteaia ja koolide kulud, samuti kajastatakse siin teistelt valdadelt ja linnadelt ostetud koolitusteenus põhi- ja üldkeskhariduse omandamise eest.

Tabel 27 Õpilaste arv 10. novembri seisuga

	2017 november	2018 november	2019 november	2020 november	2021 november	2022 november	2023 november
Türi Põhikool	497	495	493	484	497	536	536
Türi Ühisgümnaasium	149	148	166	153	161	128	108
Türi Kevade Kool	14	12	11	10	11	12	11
Laupa Põhikool	105	116	125	118	115	117	104
Retla-Kabala Kool	91	98	104	99	96	93	96
Käru Põhikool	54	58	55	50	43	29	25
Väätsa Põhikool	127	155	153	149	150	154	150
Kokku	1 037	1 082	1 107	1 063	1 073	1 069	1 030

Osalus teiste omavalitsuste põhi- ja üldkeskhariduse kuludes (0921201)

Eelarves on planeeritud 140 000 eurot. Vastavalt Türi Vallavolikogu 28. detsembri 2017 otsusele nr 83 osaleb Türi vald teiste omavalitsuste munitsipaalkoolide tegevuskulude katmises

proportsionaalselt selles koolis õppivate õpilaste arvuga, kelle rahvastikuregistri järgne elukoht asub Türi valla haldusterritooriumil. Türi vald lähtub tegevuskulu katmisel Vabariigi Valitsuse poolt igaks eelarveaastaks kehtestatud õppekoha tegevuskulu piirmäärast ühe kuu kohta. Piirmäärast suuremat tegevuskulu tasutakse õpilaste puhul, kes õpivad põhikooli ja gümnaasiumiseaduses § 51 lõike 1 punktides 5 – 12 sätestatud haridusliku erivajadusega õpilaste klassides. Türi vald ei sõlmi teiste omavalitsustega munitsipaalkooli tegevuskulu katmises osalemiseks lepinguid, vaid lähtub käesolevast otsusest.

Vabariigi Valitsuse määrusega on 2024. aastaks on tegevuskulu piirmäär 102 eurot.

Laupa Põhikool (0921202)

Eelarvesse on planeeritud tegevuskuludeks 849 569 eurot.

Retla – Kabala Kool (0921203)

Eelarvesse on planeeritud tegevuskuludeks 859 937 eurot.

Türi Põhikool (0921204)

Eelarvesse on planeeritud tegevuskuludeks 2 774 856 eurot.

Türi Kevade Kool (0921205)

Eelarvesse on planeeritud tegevuskuludeks 361 974 eurot.

Käru Põhikool (0921206)

Eelarvesse on planeeritud tegevuskuludeks 359 804 eurot.

Väätsa Põhikool (0921207)

Eelarvesse on planeeritud tegevuskuludeks 849 479 eurot.

4.8.3 Türi Ühisgümnaasium (0921208)

Eelarvesse on planeeritud tegevuskuludeks 479 617 eurot.

4.8.4 Üldkeskhariduse õpetajate tööjõukulud (09213)

Eelarvesse on planeeritud personalikuludeks 416 355 eurot 10.-12. klasside õpetajate tööjõukuludeks, mis on riigipoolne toetusfondi eraldis.

Noorte huviharidus ja huvitegevus (09510)

Osalemine huvihariduse kuludes (0951001)

Huvihariduse kuludeks on planeeritud 207 128 eurot, millest riigipoolsed vahendid on 122 214 eurot, mis jagatakse vastavalt esitatud taotlustele vallavalitsuse korraldusega peale eelarve vastuvõtmist. Riigieelarvest eraldatakse vastavalt noorsootööseadusele kohalikele omavalitsustele raha huvihariduse ja huvitegevuse arendamiseks ja mitmekesistamiseks. Eraldatud raha kasutamise eelduseks on vallavolikogu poolt kinnitatud tegevuskava. Tegevuskava kaardistab kitsaskohad ja pakub neile lahendused. Eraldatud vahendeid võib kasutada vaid tegevuskavas toodud kitsaskohtade lahendamiseks.

Türi Muusikakool (0951002)

Eelarvesse on planeeritud tegevuskuludeks 551 103 eurot.

Türi Muusikakool on huvikoolina tegutsev muusikakool, mille tegevuse eesmärk on anda muusikalist haridust lähtuvalt kooli õppekavadest ja valmistada õppureid ette professionaalse muusikahariduse õppeks. Türi Muusikakoolis saab õppida klaveri, viiuli, tšello, kitarri,

basskitarri, akordioni, kromaatilise kontsertkandle, harfi, flöödi, plokkflöödi, klarneti, saksofoni, trompeti, trombooni, altsarve ja löökpillide huvialadel.

Koolitransport (09600)

Koolitranspordi kuludeks on planeeritud 197 056 eurot, sellest Türi vald 161 000 eurot ning Türi Haldus 36 056 eurot. Tegevusala jaguneb Türi Vallavalitsuse ja Türi Halduse vahel.

Vallavalitsus viib kevadel läbi hanke õpilastranspordi korraldamiseks vastavalt volikogu kehtestatud korrale. Vallavalitsus korraldab õpilastranspordi neile õpilastele, kellel ei ole võimalik kooli ja koolist koju saada ühistranspordiga või jalgsi. Selleks kogutakse andmed õpilaste vanematelt ning hange pannakse kokku vastavalt sellele, kus lapsed elavad ja millisesse õppeasutusse peavad jõudma.

Türi Halduse tegevusala all kajastatakse Kärü piirkonna õpilasveo bussi majanduskulu, õpilasveo bussijuhi personalikulu, kulude tõus on seotud kütuse ja personali kulude tõusuga.

4.8.7 Koolitoit (09601)

Eelarves on planeeritud 568 674 eurot.

Tegevusalal kajastatakse köögi personali tööjõukulud ja kulud toiduainete ning köögiinventari soetamiseks. Koolitoidu kulude hulgas kajastatakse ka sihtotstarbelised laekumised PRIA'lt (koolipiim ja koolipuuvili), mis lisanduvad aasta jooksul eelarvele.

4.8.8 Öömaja (09602)

Öömaja eelarves on planeeritud kahe kooli öömaja tegevuse peale 120 819 eurot, sellest 51 935 eurot Retla-Kabala Koolile ja 68 884 eurot Türi Kevade Koolile. Tuginedes õpilaste arvule ja nende vajaliku teenuse pakkumise öömaja tegevustes.

Türi Kevade Koolil on 13-kohaline õpilaste öömaja, mille teenuseid kasutab 11 last ja Retla-Kabala Kooli öömaja teenuseid kasutab 11 last. Öömajaga seotud kuludeks on öömaja tegevusega kaasnevad personali- ja õpilaskodude ülalpidamiskulud.

4.8.9 Muu haridus (09800)

Eelarves on planeeritud 161 042 eurot mitmesugusteks õppetoetusteks, koolitusseminarideks ja infopäevadeks valla haridusjuhtidele, haridustöötajate tunnustamise (üritus ja hariduspreemiad) kulud, kooliaasta alustamise ürituste kulud, haridusvaldkonna ürituste korraldamise kulud, sh projektide omaosaluse tagamise ja parimate koolilõpetajate vastuvõtu ning haridus- ja kultuuriosakonna majanduskulud.

4.9. Sotsiaalne kaitse

Eelarvesse on planeeritud 2 987 425 eurot sotsiaalse kaitse teenustega seotud tegevuste kulud.

Tabel 28 Sotsiaalne kaitse tegevusala võrdlus

Tegevusala nimetus	2021 eelarve	2021 täitmine	2022 eelarve	2022 täitmine	2023 eelarve	2023 täitmine	2024 eelarve
Türi Päevakeskus. vald	37 260,00	39 205,63	47 337,00	51 542,34	43 567,00	41 746,67	24 879,00
Türi Päevakeskus riik	114 516,00	107 701,98	103 137,00	103 275,63	118 344,00	115 968,51	144 700,00
Muu puuetega inimeste sotsiaalne kaitse	369 977,95	352 488,63	298 406,00	267 578,87	265 186,00	265 133,77	125 785,00
Muu puuetega inimeste sotsiaalne kaitse, vald	337 936,95	322 768,69	272 140,00	242 971,72	265 186,00	230 932,03	125 785,00
Muu puuetega inimeste sotsiaalne kaitse, riik	32 041,00	29 719,94	26 266,00	24 607,15	0,00	34 201,74	0,00
Kärü Hooldusravi Keskus OÜ (kustutatud)	1 500,00	1 500,00	1 500,00	1 500,00	0,00	0,00	0,00

Lisa 2. „Türi valla 2024. aasta eelarve seletuskiri“

Tegevusala nimetus	2021 eelarve	2021 täitmine	2022 eelarve	2022 täitmine	2023 eelarve	2023 täitmine	2024 eelarve
Väitsa eakate kodu	364 994,00	349 296,51	379 091,00	383 035,47	490 717,00	470 080,47	559 238,00
Osalemine eakate sotsiaalhoolekandetasutustes	225 440,00	233 603,11	230 000,00	248 076,06	360 000,00	578 832,55	600 000,00
Muu eakate sotsiaalne kaitse	252 625,00	183 006,82	163 919,00	152 425,69	157 412,00	163 631,30	0,00
Eakate koduteenus					0,00	0,00	140 490,00
Asendus- ja järelhooldus	403 202,73	402 694,51	463 940,00	480 552,83	417 580,00	336 469,49	340 000,00
Muu perekondade ja laste sotsiaalne kaitse, vald	147 606,60	147 645,65	283 720,00	282 492,49	152 575,00	158 929,00	100 200,00
Lapse tugiisikuteenus					0,00	0,00	183 999,00
Eluasemeteenused, vald	15 330,00	10 507,66	1 000,00	279,90	1 000,00	48,00	0,00
Eluasemeteenused, Türi Haldus	109 555,00	110 070,96	120 734,00	139 396,53	103 740,00	138 096,41	152 436,00
Riiklik toimetulekutoetus	200 313,04	173 621,33	336 993,00	308 447,66	310 074,00	323 321,74	270 774,00
Muu sotsiaalsete riskirühmade kaitse	26 493,63	25 383,93	33 500,00	36 306,81	56 800,00	71 577,15	61 000,00
Muu sotsiaalne kaitse	17 572,00	17 953,10	16 441,00	13 079,71	244 709,00	232 307,66	283 924,00
KOKKU	2 286 385,95	2 154 679,82	2 479 718,00	2 467 989,99	2 721 704,00	2 896 142,72	2 987 425,00

Kohaliku omavalitsusüksuse ülesanne on korraldada sotsiaalteenuste osutamist, sotsiaaltoetuste ja muu sotsiaalabi andmist ning eakate hoolekannet. Sotsiaalhoolekande seaduses on määratletud kohalikule omavalitsusele kohustuslikud sotsiaalteenused ning sotsiaalhoolekande põhimõtted.

Türi Vallavolikogu 26. novembri 2020. aasta [määrusega nr 14](#) „Sotsiaalhoolekandelise abi andmise kord“ sätestatakse Türi valla eelarvesse sotsiaaltoetuste maksmiseks planeeritud rahaliste vahendite kasutamise alused ning sotsiaaltoetuste taotlemise ja maksmise korra.

4.9.1 Puudega inimese erihoolekandeteenus (10120)

Türi Päevakeskus (1012001)

Eelarves on planeeritud 169 579 eurot, sellest riigi toetus 144 700 eurot.

Türi Päevakeskus on Türi valla munitsipaalasutusena tegutsev päevane hoolekandetasutus, mille ülesandeks on vaimse puudega või psüühiliste erivajadustega inimeste ettevalmistamine iseseisvaks eluks, osalemiseks ühiskonnaelus ja lihtsamate tööde tegemiseks. Samuti nende inimeste elukvaliteedi parandamine ja võimaluste loomine vaimse puudega inimeste tööhõiveks. Türi Päevakeskuses pakutakse klientidele igapäevaelu- ja toetatud elamise teenust.

4.9.2 Muu puuetega inimeste sotsiaalne kaitse (10121)

Eelarves on planeeritud 125 785 eurot raske- ja sügava puudega lastele teenuste osutamiseks (sh tugiisikute teenus). Tegevusala kuludeks on täiskasvanud puudega inimese isikliku abistaja toetused, hooldajatoetus ja sellelt makstav sotsiaalmaks, tugiisiku- ja raske- ning sügava puudega laste lapsehoiuteenus ja puudega inimeste sotsiaaltranspordi kulud. Samuti mitmesugused teenused puuetega inimestele, võimaldamaks neil töötada ja osaleda ühiskondlikus elus ja võtta osa vabaaja ja kultuuri tegevustest.

4.9.3 Väljaspool kodu osutav üldhooldusteenus (10200)

Väitsa eakate kodu (1020002)

Eelarves on planeeritud 559 238 eurot majandus- ja personalikuludeks. Väitsa eakate kodu avati 2015. aasta juunis. Kohti on 40 kliendile, kuid keskmiselt prognoosime inimesi aastaringelt 38. Kohatasu hind alates 2023. aastast on ühes kuus 1200 - 1350 eurot kahekesi toas olles hind sõltub hoolduskomponendist ja kui soovitakse tuba kasutada üksinda, siis on

kohatasu suurus 1600 - 1750 eurot. Hinnale lisandub ravimite kulu vastavalt tegelikule kulule.

Osalemine sotsiaalhoolekandeesutustes (1020003)

Eakate sotsiaalhoolekandeesutustega seotud tegevuskulu on 2024. aasta eelarves kokku 600 000 eurot. Siin kajastub väljaspool kodu osutatava üldhooldusteenuse tagamiseks makstav toetus ja seoses üldiste hinnatõusudega on planeeritud kulude tõusu 13%.

4.9.4 Eakate koduhooldus (10201)

Eelarves on planeeritud 140 490 eurot. Antud eelarveréal kajastatakse sotsiaalse kaitse pakkumist mitterahaliste toetustena vanadusega seotud riskide vastu, samuti isiku enda või tema perekonna toimetulekuraskuste korral. Põhiliselt on tegevusalal kajastatud koduteenuse ja lõimitud sotsiaalteenuse kulu, samuti transporditeenuse osutamine. Selle real on kajastatud projekti „Hoolekandeteenuste laiendamine hoolduskoormuse vähendamiseks“ ja koduteenust teostavate sotsiaalhooldajate personalikulud.

4.9.5 Asendus- ja järelhooldus (10400)

Eelarves on planeeritud 340 000 eurot, mis on asendushooldusteenusel eestkostel olevate laste kulude katteks.

4.9.6 Muu perekondade ja laste sotsiaalne kaitse (10402)

Eelarves on planeeritud 100 200 eurot, millest toetatakse peredele ja lastele nõustamisteenuse pakkumist, makstakse sünnitoetust ja kooli alustamise toetust.

4.9.7 Lapse tugiisikuteenus (10402)

Eelarves on planeeritud 183 999 eurot, millest toetatakse peredele ja lastele. Tugiisikuteenus on kohaliku omavalitsuse üksuse korraldatav sotsiaalteenus, mille eesmärk on iseseisva toimetuleku toetamine olukordades, kus isik vajab sotsiaalsete, majanduslike, psühholoogiliste või tervislike probleemide tõttu oma kohustuste täitmisel ja õiguste teostamisel olulisel määral kõrvalabi. Kõrvalabi seisneb juhendamises, motiveerimises ning isiku suurema iseseisvuse ja omavastutuse võime arendamises.

4.9.8 Eluasemeteenused sotsiaalsetele riskirühmadele (10600)

Eelarves on planeeritud 152 436 eurot, millel kajastatakse Särevere alevikus asuva sotsiaalmaja (Mäe tänav 6), Türi linnas asuvate sotsiaalmajade (Mehaanika tänav 1 ja 3, Viljandi tänav 30 ning Tallinna tänav 33) ja Kärü ning Väätsa alevikus asuvate sotsiaaleluruumide ülalpidamiskulud. Kulud jagunevad Türi Halduse ja Türi Vallavalitsuse vahel.

4.9.9 Riiklik toimetulekutoetus (10701)

Eelarves on planeeritud 270 774 eurot. Toimetulekutoetuse eesmärk on isikute iseseisvat toimetulekut soodustava ajutise abimeetmena leevendada abi vajavate isikute ja perekondade materiaalsel puudusel, tagades minimaalsed vahendid esmavajaduste rahuldamiseks. Toimetulekupiiri üksi elavale isikule või perekonna esimesele liikmele kehtestab Riigikogu igaks eelarveaastaks riigieelarvega. Toimetulekupiiri kehtestamisel lähtutakse minimaalsetest tarbimiskuludest toidule, riietusele ja jalanõudele ning muudele kaupadele ja teenustele esmavajaduste rahuldamiseks.

4.9.10 Muu sotsiaalsete riskirühmade kaitse (10702)

Eelarves on planeeritud 61 000 eurot, milles kajastatakse sotsiaalse kaitse pakkumist rahaliste ja mitterahaliste hüvitisena inimestele, kes on sotsiaalselt tõrjutud või kellel on risk saada sotsiaalselt tõrjutuks (vaesed, madala sissetulekuga, immigrandid, pagulased, alkoholi ja muude ainete kuritarvitajad, vägivalla ohvrid jne). Tegevusalas on kajastatud toetused ravikulude

hüvitamiseks ja abivahendi soetamiseks, toetus riiklike dokumentide soetamiseks, toetused raske majandusliku olukorra puhul ning vältimatu sotsiaalabi kulud.

4.9.11 Muu sotsiaalne kaitse (10900)

Tegevusala peale on planeeritud 283 924 eurot muu sotsiaalse kaitse osutamisega seotud kulu kuna omavalitsus on kohustatud osutama abi ja teenuseid kõigile oma registrijärgsetele elanikele, sõltumata nende tegelikust elukohast. Tegevusalale on planeeritud ka sotsiaalosakonna majanduskulud.

5. INVESTEERIMISTEGEVUS

5.1. Investeeringustegevuse tulud

Investeeringustegevuse Tulu eelarves on planeeritud 108 500 eurot, sellest Türi Halduse põhivara müük 500 eurot, maade ja muu põhivara müük 100 000 eurot ja üleöödeposiidi intressi tulu 8000 eurot.

5.2. Investeeringustegevuse kulud

Investeeringuskulud on planeeritud kokku 2 567 046 eurot.

Tabel 29 Investeeringustegevuse kulud tegevusalade järgi

INVESTEERIMISTEGEVUSE KULUD	2 567 046,00	SELGITUSED
ÜLDISED VALITSUSSEKTORI TEENUSED	536 628,00	
Valitsussektori võla teenindamine ³	536 628,00	Sõlmitud laenulepingute graafiku järgsed intressi maksed
AVALIK KORD JA JULGEOLEK	50 000,00	
Muu avalik kord ja julgeolek	50 000,00	Generaatorite ost
MAJANDUS	500 000,00	
Maanteetransport, Türi haldus	500 000,00	Investeeringud, mille aluseks on teehoiukava
KESKKONNAKAITSE	160 000,00	
Bioloogilise mitmekesisuse ja maastiku kaitse, vald	50 000,00	Türi tehisjärve arendamine ja Väätsa Paisjärve detailplaneering
Bioloogilise mitmekesisuse ja maastiku kaitse, Türi Haldus	50 000,00	Hooned ja rajatised „Retla-Kabala kooli Oisu õppehoone staadioni ja korvpalliplatsi uuendamine“,
Bioloogilise mitmekesisuse ja maastiku kaitse, Türi Haldus	60 000,00	Hariduse 3 hoone ümbruse korrastamine ja purskkaevu rajamine
ELAMU- JA KOMMUNAALMAJANDUS	46 000,00	
Tänavavalgustus, Türi Haldus	15 000,00	Tänavavalgustusega seotud investeeringud
Veevarustus, vald	31 000,00	Haja-asustuse investeeringud
TERVISHOID	29 118,00	
Üldhaigla teenused	29 118,00	Järvamaa Haigla osakute soetamine ja teenuste osutamise kokkulepe endise Väätsa Vallavalitsusega
VABA AEG, KULTUUR, RELIGIOON	85 000,00	
Türi Kultuurikeskus	35 000,00	Oisu Rahvamaja remonttööd
Muu vabaaeg, kultuur ja religioon	50 000,00	Käru rahvamaja ja noortetoa küttesüsteemi rekonstrueerimine
HARIDUS	1 145 300,00	
Türi Põhikool	2 000,00	Kõrvalhoone rekonstrueerimise projekti koostamine
Türi Muusikakool	8 300,00	Peasissekäigu trepi remont
Laupa Põhikool	20 000,00	Laupa Põhikooli katus
muu haridus	20 000,00	Oisu alevikku uue kogukonnamaja ehitamisega (kool, lasteaed, rahvamaja, noortekeskus ja raamatukogu) seotud ideekonkurss
muu haridus	280 000,00	Retla-Kabala Kooli Kabala õppekoha õppekeskkonna parendamine
muu haridus	700 000,00	Kesklinna Lasteaia Lokuta õppekoha õppehoone juurdeehitus, projekti "Arengukeskkonna loomine erivajadustega lastele" omafinantseering
muu haridus	25 000,00	Kevade Kooli mänguväljak

³ Lisa 2 Türi valla kohustiste intresside maksed alates 2024. aastast

INVESTEERIMISTEgevuse KULUD	2 567 046,00	SELGITUSED
muu haridus	90 000,00	Käru Põhikooli võimla katus
SOTSIAALNE KAITSE	15 000,00	
Eluasemeteenused sotsiaalsetele riskirühmadele, vald	15 000,00	Mehhaanika 1 ja 3 hoonete rekonstrueerimise projekteerimine

6. FINANTSEERIMISTEgevus

Finantseerimistegevuses kajastuvad kohustiste võtmine ja kohustiste tasumine. Siin kajastatakse saadud laenud (pangast või mujalt) ja nende tagasimaksed, aktsiate ostmine ja dividendidest saadav tulu.

Kohaliku omavalitsuse üksuse ja tema arvestusüksuse netovõlakooormus võib ulatuda aastatel 2020–2024 80 protsendini vastava aasta põhitegevuse tuludest, kui põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude kümnekordne vahe on väiksem kui 80 protsenti vastava aruandeaasta põhitegevuse tuludest.

Alates 2025. aastast peab hakkama netovõlakooormus langema:

- 2025. aastast on lubatud arvestusliku netovõlakooormuseks 75 protsenti sama aasta põhitegevuse tuludest, kui põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude üheksakordne vahe on väiksem kui 75 protsenti vastava aruandeaasta põhitegevuse tuludest.
- 2026. aastast 70 protsendini sama aasta põhitegevuse tuludest, kui põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude kaheksakordne vahe on väiksem kui 70 protsenti vastava aruandeaasta põhitegevuse tuludest.
- 2027. aastast 65 protsendini sama aasta põhitegevuse tuludest, kui põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude seitsmekordne vahe on väiksem kui 65 protsenti vastava aruandeaasta põhitegevuse tuludest.

6.1. Finantseerimise tulud

2024. aasta eelarves on planeeritud kohustiste võtmist 2 567 046 eurot.

6.2. Finantseerimise kulud

2024. aasta eelarves on kohustise tasumiseks planeeritud laenutagasimaksed 1 982 685 eurot.

2024. aasta seisuga on laenusid üleval kohustisena 11,4 mln eurot. Laenude detailsem informatsioon on välja toodud seletuskirja lisas.

7. LIKVIIDSETE VARADE MUUTUS

Rahaliste vahendite 2024. aastasse üle toodud jääk on 339 600 eurot, mis suunatakse eelarvesse. Likviidsetes varades on eelmisel aastal kasutamata sihtotstarbeliste vahendite jäägid ja muud laekunud toetused ning maksed.

Tabel 30 Likviidsed vahendid

Asutus	Summa	Selgitus
Türi Muusikakool	804,00	Projekt "Puhkpillikonkurss Lätis"
Türi Raamatukogu	300,00	Projekt "Emakeele sündmused raamatukogudes"
Türi Kultuurikeskus	5 653,00	Eesti Laulu- ja Tantsupeo Sihtasutuse tegevustoetus
Türi Põhikool	2 505,00	Eesti Laulu- ja Tantsupeo Sihtasutuse tegevustoetus ja projekti "Järvamaa poiste lauluvõistlus"
Väätsa Põhikool	1385,00	Eesti Laulu- ja Tantsupeo Sihtasutuse tegevustoetus ja kahju hüvitamise kokkulepe rikutud seadme osas
Türi Kevade Kool	60,00	Projekt Türi Kevade Kooli tunnetustuba"
Türi Ühisgümnaasium	514,00	Eesti Laulu- ja Tantsupeo Sihtasutuse tegevustoetus
Laupa Põhikooli	20 000,00	Laupa Kooli katuseremondi 2023 raha
Türi Lasteaed	9 000,00	Türi Lasteaia õppehoonetele fonolukkude paigaldamise kulud. Tööde algus 2023 aastal, tööd lõpetatakse 2024 aastal.
Türi Vallavalitsus	299 379,00	Eelarve tasakaaluks
KOKKU	339 600,00	

8. FINANTSNÄITAJAD

8.1. Põhitegevuse tulem

Põhitegevuse tulem on 1 534 585 eurot.

8.2. Eelarve tasakaal

Eelarve on tasakaalus.

8.3. Netovõlakooormuse arvutused

Tabel 31 Netovõlakooormuse võrdlus

	2021 eelarve	2021 täitmine	2022 eelarve	2022 täitmine	2023 eelarve	2023 täitmine	2024 eelarve
Netovõlakooormus (eurodes)	13 506 017	13 839 779	13 839 779	11 877 975	11 840 880	11 445 404	12 029 768
Netovõlakooormus (%)	76%	77%	70%	60%	54%	53%	53%
Netovõlakooormuse ülemmäär (eurodes)	14 274 928	17 537 946	17 315 540	17 834 646	17 699 650	20 014 723	18 103 251
Netovõlakooormuse individuaalne ülemmäär (%)	80%	98%	88%	90%	81%	92%	80%
Vaba netovõlakooormus (eurodes)	768 911	3 698 167	3 475 761	5 956 671	5 858 770	8 569 319	6 073 483

9. SEOS EELARVESTRATEEGIAGA

Eelarvestrateegia koostatakse selleks, et planeerida kavandatavate tegevuste finantseerimist eelseisval neljal eelarveaastal.

Eelarvestrateegia koostatakse arengukavas sätestatud eesmärkide saavutamiseks. Türi valla eelarvestrateegia koostamisel on lähtutud tekkepõhisest arvestusmetoodikast. Tekkepõhises eelarves kajastatakse tehingud vastavalt nende toimumisele, sõltumata sellest, millal nende eest raha laekub või välja makstakse.

Tabel 32 Võrdlus eelarvestrateegiaga põhitegevuse tulude ja kulude osas

	2024 strateegia	2024 eelarve	erinevus
PÕHITEGEVUSE TULUD KOKKU	22 181 308,00	22 629 064,00	-447 756,00
Maksutulud	12 806 000,00	13 116 237,00	-310 237,00
Füüsilise isiku tulumaks	12 256 000,00	12 566 237,00	-310 237,00
Maamaks	550 000,00	550 000,00	0,00
Tulud kaupade ja teenuste müügist	2 063 310,00	2 302 604,00	-239 294,00
Saadavad toetused tegevuskuludeks	7 281 998,00	7 175 123,00	106 875,00
Tasandusfond (lg 1)	1 026 326,00	1 413 750,00	-387 424,00
Toetusfond (lg 2)	6 055 672,00	5 209 780,00	845 892,00
Sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	200 000,00	551 593,00	-351 593,00
Muud tegevustulud	30 000,00	35 100,00	-5 100,00
PÕHITEGEVUSE KULUD KOKKU	21 191 343,00	21 094 479,00	96 864,00
Antavad toetused tegevuskuludeks	1 563 371,00	2 276 428,00	-713 057,00
Muud tegevuskulud	19 627 972,00	18 818 051,00	809 921,00
sh personalikulud	12 953 677,00	13 077 225,00	-123 548,00
sh majandamiskulud	6 524 295,00	5 693 501,00	830 794,00
sh muud kulud	150 000,00	47 325,00	102 675,00
PÕHITEGEVUSE TULEM	989 966,00	1 534 585,00	-544 620,00

2024. aasta eelarves on vähendatud Türi valla asutuste ja ametiasutuse kulusid võrreldes eelarvestrateegiaga, samas on tõusnud toetuste summa, kuna elanikkond vajab iga kuuga enam sotsiaalseid toetusi ja elatustase langeb veelgi, mis tingib sotsiaaltoetuste tõusu.

Tabel 33 Võrdlus eelarvestrateegiaga investeerimistegevus

	2024 strateegia	2024 eelarve	erinevus
INVESTEERIMISTEGEVUSE TULUD KOKKU	-2 156 804,00	-2 458 546,00	301 742,00
Põhivara müük (+)	100 000,00	100 500,00	-500,00
Saadud sihtfinantseerimine põhivara soetuseks (+)	1 100 000,00	0,00	1 100 000,00
Tulu hoiustelt ja väärtpaperitelt (+)	300,00	8 000,00	-7 700,00
Antud sihtfinantseerimine põhivara soetuseks (-)	-31 000,00	-37 014,00	6 014,00
Põhivara soetus (-)	-2 871 000,00	-1 970 300,00	-900 700,00
Osalused tütar- ja sidusettevõtjates(-)	-23 104,00	-23 104,00	0,00
Intressikulud (-)	-432 000,00	-536 628,00	104 628,00

Türi valla eelarvestrateegia käsitleb valla põhitegevuse, investeerimistegevuse ja finantseerimistegevuse tulusid ja kulusid ning likviidsete varade muutust. Eelarvestrateegia annab ülevaate omavalitsuse ja omavalitsuse kui arvestusüksuse finantsseisundist ning võimekusest olemasolevaid ja võetavaid kohustisi teenindada.

10.Lisad

LISA 1 Türi valla kohustiste põhiosa tagasimaksed alates 2024. aastast

	2023009386	21-014738-JI	2020013755	20-030765-JI	19-069269-JI	18-114275-JI	16-087971-JI	KL-170415VA	2017019189	2017028607	KL-271016TU	KL-120615TY	2012032279	5-1/10/19	
aasta	SEB	SWED	SEB	SWED	SWED	SWED	SWED	Dan/LHV	SEB	SEB	Dan/LHV	Dan/LHV	SEB	Kik	Kokku
	L34	L33	L32	L31	L30	L29	L28	L27	L25	L21	L18	L17	L15	L13	
2024	69 736,85	238 983,12	333 490,80	355 924,44	436 363,68	199 103,81	24 694,51	41 528,92	12 104,40	71 200,18	59 666,62	48 870,90	5 522,30	85 494,00	1 982 684,53
2025	167 368,44	238 983,12	351 672,88	355 924,44	436 363,68	209 772,79	26 074,15	14 313,04	12 104,40	74 902,38	55 076,88	0,00	0,00	85 494,00	2 028 050,20
2026	167 368,44	238 983,12	370 189,59	355 924,44	436 363,68	220 847,20	18 181,53	0,00	12 104,40	78 650,44	55 076,87	0,00	0,00	85 494,00	2 039 183,71
2027	167 368,44	238 983,12	323 518,16	355 924,44	436 363,36	232 506,23	0,00	0,00	8 069,10	89 657,97	0,00	0,00	0,00	85 494,00	1 937 884,82
2028	167 368,44	238 983,12	0,00	355 924,44	0,00	244 750,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	85 494,00	1 092 520,01
2029	167 368,44	238 983,12	0,00	355 924,44	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	85 494,00	847 770,00
2030	167 368,44	238 983,12	0,00	355 924,04	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	762 275,60
2031	167 368,44	238 982,44	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	406 350,88
2032	167 368,44	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	167 368,44
2033	167 368,44	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	167 368,44
2034	13 947,19	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	13 947,19
Kokku	1 590 000,00	1 911 864,28	1 378 871,43	2 491 470,68	1 745 454,40	1 106 980,04	68 950,19	55 841,96	44 382,30	314 410,97	169 820,37	48 870,90	5 522,30	512 964,00	11 445 403,82
Laenusumma	1 590 000,00	2 350 000,00	2 100 000,00	3 450 000,00	3 200 000,00	1 938 000,00	217 000,00	287 945,40	120 000,00	734 288,00	537 000,00	431 694,00	340 000,00	1 154 157,60	
Tähtaeg	31.12.2033	31.12.2031	15.10.2027	23.12.2030	31.12.2027	28.12.2028	13.09.2026	17.04.2025	18.08.2027	31.12.2027	31.12.2026	01.12.2024	31.01.2024	27.08.2029	
Baasintressi muutmin	22.01.2024	29.02.2024	15.04.2024	23.04.2024	31.12.2023	28.03.2024	25.02.2024	17.04.2024	19.02.2024	03.06.2024	30.04.2024	03.06.2024	22.01.2024	27.02.2024	
% marginaal	1,330	0,799	0,990	0,930	1,000	0,960	1,400	0,840	1,130	0,819	0,950	0,750	1,000	1,000	
kehtiv intressimäär % (sh EURIBOR)	5,296	4,786	5,111	5,026	4,900	5,085	5,335	4,121	5,094	4,869	5,052	4,800	4,924	2,240	
laen võetud	24.07.2023	24.03.2021	15.10.2020	23.04.2020	12.07.2019	10.10.2018	15.09.2016	17.04.2015	25.08.2017	18.12.2017	27.10.2016	12.06.2015	21.12.2012	25.08.2010	

Laenud:

- L13, L15, L17, L18, L21 endise Türi valla laenud
- L25, L27, L28 endise Väätsa valla laenud
- L29, L30 Türi valla 2018. aasta ja 2019. aasta laenud
- L31, L32 Türi valla 2020. aasta laen
- L33 Türi valla 2021. aasta laen
- L34 Türi valla 2023. aasta laen

LISA 2 Türi valla kohustiste intresside maksed alates 2024. aastast

	2023009386	21-014738-JI	2020013755	20-030765-JI	19-069269-JI	18-114275-JI	16-087971-JI	KL-170415VA	2017019189	2017028607	KL-271016TU	KL-120615TY	2012032279	5-1/10/19	
aasta	SEB	SWED	SEB	SWED	SWED	SWED	SWED	Dan/LHV	SEB	SEB	Dan/LHV	Dan/LHV	SEB	Kik	Kokku
	L34	L33	L32	L31	L30	L29	L28	L27	L25	L21	L18	L17	L15	L13	
2024	84 295,82	87 684,03	63 948,00	118 977,01	76 965,18	52 557,43	3 132,05	1 860,80	2 011,92	14 001,50	7 930,72	1 235,62	28,32	25 747,80	540 376,20
2025	77 919,65	75 835,85	45 765,92	100 500,32	55 053,08	41 888,45	1 752,41	150,23	1 381,32	10 299,30	4 345,71	0,00	0,00	25 747,80	440 640,04
2026	68 306,89	64 239,18	27 249,21	82 362,55	33 374,20	30 814,04	369,45	0,00	755,88	6 551,24	1 526,49	0,00	0,00	25 747,80	341 296,93
2027	59 379,47	52 642,52	7 734,92	64 225,39	11 695,95	19 155,01	0,00	0,00	156,13	2 605,14	0,00	0,00	0,00	25 747,80	243 342,33
2028	50 700,27	41 170,61	0,00	46 229,03	0,00	6 910,79	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	25 747,80	170 758,50
2029	41 571,77	29 449,50	0,00	27 951,08	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	25 747,80	124 720,15
2030	32 586,88	17 852,84	0,00	9 813,92	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	60 253,64
2031	23 702,54	6 256,51	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	29 959,05
2032	14 559,66		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	14 559,66
2033	5 621,96		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	5 621,96
2034	22,57		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	22,57
Kokku	458 667,48	375 131,04	144 698,05	450 059,30	177 088,41	151 325,72	5 253,91	2 011,03	4 305,25	33 457,18	13 802,92	1 235,62	28,32	154 486,80	1 971 551,03
Tähtaeg	31.12.2033	31.12.2031	15.10.2027	23.04.2025	31.12.2027	28.12.2028	13.09.2026	17.04.2025	18.08.2027	31.12.2027	31.12.2026	01.12.2024	31.01.2024	27.08.2029	

Laenud:

- L13, L15, L17, L18, L21 endise Türi valla laenud
- L25, L27, L28 endise Väätsa valla laenud
- L29, L30 Türi valla 2018. aasta ja 2019. aasta laenud
- L31, L32 Türi valla 2020. aasta laen
- L33 Türi valla 2021. aasta laen
- L34 Türi valla 2023. aasta laen